

Virkamiesten kokemukset Valtti-työaseman käyttöönotosta

Hilla Salmela

Tekijä Hilla Salmela	
Koulutusohjelma Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Virkamiesten kokemukset Valtti-työaseman käyttöönotosta	Sivu- ja liitesivumäärä 40 + 1
<p>Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosaston tietohallintoyksikkö, ja työ käsittelee virkamiesten kokemuksia Valtti-työasemien käyttöönottoprojekteista eri ministeriöissä.</p> <p>Tutkimuskysymyksenä on selvittää, pystyvätkö sisäministeriön työntekijät selviytymään päivittäisistä työtehtävistään Valtti-työasemalla. Valtti-työasemien käyttöönottohanke on osa isompaa kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on yhdistää valtionhallinnon perustietotekniikkaratkaisut vastaamaan toisiaan. Työn tietoperusta käsittelee työn muutosta, ja avoimen viestinnän tärkeyttä, mikä on avain onnistuneeseen muutosviestintään.</p> <p>Tutkimuksessa käytetään laadullista tutkimusmenetelmää. Aineistona käytetään kyselyä, joka tehtiin sisäministeriön omalle testijoukolle. Sisäministeriön eri osastojen asiantuntijoista koostuvaan testaustiimiin kuului 31 jäsentä, joista 21 vastasi kyselyyn. Kyselyssä kävi ilmi, että sisäministeriön testausryhmäläiset tarvitsisivat nykyisestä työasemasta useita eri ohjelmia, eivätkä he pystyisi suoriutumaan tehtävistään tällä hetkellä ilman sitä. Testaajat toivoivat tulevasta työasemasta toimivaa kokonaisuutta, jossa huomioitaisiin käyttäjien tarpeet työtehtävien mukaan.</p> <p>Kyselyn lisäksi tehtiin kuusi puolistrukturoitua teemahaastattelua eri ministeriöissä, jotka olivat opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö ja puolustusministeriö. Haastatteluiden analysoinnissa käytettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin metodia. Haastatteluiden tuloksista paljastui, että Valtti-työasemien käyttöönottoprosessit olivat aiheuttaneet virkamiesten työskentelyyn paljon ongelmia, mutta ajatus perustietotekniikan yhtenäistämässä oli hyvä. Toiset virkamiehet olivat selvinneet vain vähäisillä ongelmilla, kun käyttöönottoprosessi oli suunniteltu ja toteutettu ministeriössä huolellisesti.</p> <p>Tärkeimpänä huomiona johtopäätöksissä todetaan virkamiesten kertomuksien perusteella, että prosessiin tulee varata tarpeeksi aikaa ja muita resursseja. Keskeneräistä työasemaa ei kannata ottaa käyttöön, sillä jatkuvat ongelmat perustoiminnoissa hankaloittavat työtä merkittävästi. Jatkotutkimuksen voisi laajentaa koskemaan koko valtioneuvostoa ja sen voisi toteuttaa myös kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, jolloin kattavuus olisi parempi.</p>	
Asiasanat Työasemat, ministeriöt, muutos	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tavoite ja rajaus	1
1.2	Työssä käytetyt tutkimusmenetelmät.....	2
2	Sisäministeriö - Visiona tehdä Suomesta maailman turvallisimaa.....	4
2.1	Sisäministeriön tehtävät	4
2.2	Sisäministeriön alaiset virastot	5
3	Työaseman valintaan vaikuttava lainsäädäntö	7
3.1	Valtti-työaseman käyttöönottohanke ja testaus	8
3.2	Tieto- ja kyberturvallisuus valtionhallinnossa.....	9
3.3	Valtti osana valtioneuvoston perustietotekniikan uudistamishanketta	10
4	Työn muutos	12
4.1	Työn rakenteelliset muutokset.....	13
4.2	Työtapojen muuttuminen.....	15
5	Digitalisaatio.....	16
5.1	Digitalisaatio valtionhallinnossa.....	17
6	Onnistunut muutosviestintä	20
7	Tutkimuksen toteuttaminen	22
7.1	Webropol-kysely sisäministeriön työryhmälle	22
7.2	Teemahaastattelut muiden ministeriöiden virkamiehille	22
7.3	Webropol-kyselyn tulostulokset	23
7.4	Haastattelujen analysointi	29
7.5	Haastatteluiden tulokset.....	32
8	Tulosten yhteenveto ja pohdinta.....	36
9	Johtopäätökset ja arviointi.....	38
9.1	Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset	38
9.2	Tutkimuksen luotettavuus ja hyödynnettävyys.....	38
9.3	Työn ja oppimisen arviointi.....	39
	Liitteet.....	46

1 Johdanto

Suoritin työharjoitteluni sisäministeriössä keväällä 2018 kansainvälisten asioiden yksikössä sihteeriharjoittelijana. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on ministeriön hallinto- ja kehittämisosaston tietohallintoyksikkö. Opinnäytetyöni käsittelee virkamiesten kokemuksia Valtti-työasemien käyttöönottoprojekteista eri ministeriöissä. Valtti on uuden työasemaehdokkaaksi valitun palvelukokonaisuuden kutsumanimi. Työasemalla tarkoitetaan virkamiehen päivittäisiä työvälineitä, joihin kuuluvat tietokone, älypuhelin, näyttö, sekä telakka, johon tietokone kiinnitetään. Lisäksi palvelukokonaisuuteen kuuluvat tekninen tuki ja asiakaspalvelu mahdollisissa ongelmatilanteissa koko työaseman elinkaaren ajan. Nykyisin sisäministeriössä on käytössä Tuve-työasema, joka on lyhenne turvallisuusverkosta. Turvallisuusverkko on turvallisuusviranomaisten käyttämä palvelu, joka käsittää verkkoympäristön, työasemat, erilaiset ministeriön hyväksymät sovellukset, sekä ministeriöiden teknisinä tukina toimivat tukipalvelut.

1.1 Työn tavoite ja rajaus

Tämän työn tutkimuskysymyksenä on selvittää, pystyvätkö sisäministeriön työntekijät selviytymään päivittäisistä työtehtävistään Valtti-työasemaa käyttäen. Sisäministeriön Valtti-työasemien käyttöönottohanke on osa isompaa kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on yhdistää valtionhallinnon perustietotekniikkaratkaisut vastaamaan toisiaan. Nykyään ministeriöt ovat hankkineet palvelunsa omien tarpeidensa mukaan omilta palveluntarjoajiltaan. Nyt valtioneuvosto haluaa yhtenäistää nämä käytännöt ja tarjota ministeriöille palvelut keskitetysti yhdestä paikasta. Yhtenäisten ratkaisujen avulla tiedon ja asiantuntijoiden liikkuvuus ministeriöiden välillä helpottuu. Hankkeilla halutaan myös helpottaa uusien järjestelmien käyttöönottoa sekä edistää digitalisointia valtionhallinnossa. Lisäksi perustietotekniikan yhtenäistämällä tavoitellaan rahallisia säästöjä valtiolle.

Ministeriöissä on koottu eri osastoilta omia ryhmiä, jotka ovat testanneet Valtti-työasemaa, ennen kun se on otettu laajemmin työntekijöiden käyttöön. Sisäministeriö on ministeriöistä viimeinen, joka ottaa Valtti-työaseman käyttöönsä. Valttia testattiin keväällä 2018 eri osastojen asiantuntijoista koostetun koeryhmän avulla, ja nyt käyttöönottoprojektia ohjaava työryhmä arvioi testauksen tuloksia ja pohtii sisäministeriölle sopivinta työasemaratkaisua. Tämän työn tarkoitus on koota yhteen sisäministeriön testausryhmän kokemuksia Valtti-testauksesta, ja vertailla niitä muiden ministeriöiden työntekijöiden kokemuksiin vastaavista Valtti-käyttöönottoprojekteista. Lopuksi kokoan tulokset yhteen ja arvioin tulosten perusteella, mikä olisi paras työasemaratkaisu sisäministeriössä. Työ on tärkeä tietohallintoyksikölle, koska tämän tutkimuksen perusteella työryhmä muodostaa

omat johtopäätöksensä siitä, kuinka Valtti-työaseman käyttöönotossa tulisi sisäministeriössä edetä.

1.2 Työssä käytetyt tutkimusmenetelmät

Tutkimuksessa käytetään pääasiassa laadullista tutkimusmenetelmää. Aineistona käytän kyselyä, jonka Valtti-työaseman käyttöönotosta vastaava työryhmä teki sisäministeriön omalle testijoukolle. Tutkimuksen aihe vaatii erityisasiantuntijatasoista ymmärrystä sisäministeriön toiminnoista sekä tietohallintopuolesta, joten käytin sen vuoksi valmiita tuloksia aineistona. Sisäministeriön eri osastojen asiantuntijoista koostuvaan testaustiimiin kuului 31 jäsentä, joista 21 vastasi kyselyyn. Testaukseen osallistujat työskentelivät eri osastoilla, jotta kyselyllä saataisiin mahdollisimman kattava kuva sisäministeriöläisten suhtautumisesta Valtti-työasemaan.

Tutkimuksen kysymyksillä haluttiin ennen kaikkea selvittää, pystyvätkö virkamiehet selviytymään jokapäiväisistä tehtävistään Valtti-työaseman avulla. Kysely haluttiin pitää lyhyenä ja yksinkertaisena, jotta mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn. Kyselyn kysymykset vaativat syvällistä ymmärrystä Valtti-työasemasta ja sen toiminnoista, sekä sisäministeriön sisäisistä vaatimuksista, joten kysymykset laadittiin yhteistyössä Valtti-työaseman käyttöönottoprojektia johtavan työryhmän edustajan kanssa. Kyselyn kysymykset ovat työn liitteessä 1.

Saadaksemme vertailupohjaa sisäministeriön omiin tuloksiin, tein lisäksi laadullisen, puolistrukturoidun haastattelun, johon hain haastateltavia virkamiehiä eri ministeriöistä. Kuten Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara teoksessaan ”Tutki ja kirjoita” (1977, 135-137.) esittävät, valittua päätutkimusmetelmää voidaan hyvin täydentää käyttämällä muita tutkimusmenetelmiä, mikäli näyttää siltä, että aineistojoukko uhkaa muuten jäädä ohueksi, eikä sitä saada yleistettyä koskemaan koko joukkoa. Puolistrukturoidulla haastattelulla tarkoitetaan haastattelumenetelmää, jossa kaikille haastateltaville esitetään identtiset tai lähestulkoon identtiset kysymykset samassa järjestestyksessä. Puolistrukturoidusta haastattelusta puhutaan toisinaan teemahaastatteluna, jossa kysymykset on mietitty etukäteen ja ne käsittelevät usein jotain tiettyä teemaa. (KvaliMOTV, 2018a.) Haastattelukysymykset laadin itse ja hyväksytin ne työn toimeksiantajalla. Laadin kysymykset siten, että niihin ei voisi vastata pelkästään kyllä tai ei, koska niiden tarkoituksena oli saada syventävää tietoa kokemuksista Valtti-työasemien käyttöönotosta. Haastateltavat asiantuntijat olivat kaikki joko olleet Valtti-pilottitestauksissa mukana, tai työskentelivät ministeriöissä, joissa Valtti oli otettu jo kaikkien työntekijöiden käyttöön. Muista ministeriöistä haastatteluihin osallistui yhteensä kuusi henkilöä. Haastateltavat

olivat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, oikeusministeriöstä sekä puolustusministeriöstä. Haastattelut tuovat lisäarvoa tutkimukselle, kun pyritään ymmärtämään ilmiötä kokonaisuutena, eikä pelkästään numeroina. Vertailemalla muiden ministeriöiden kokemuksia saadaan laajempaa informaatiota Valtin toimivuudesta ja sopivuudesta ministeriökampuksen käyttöön. Haastattelujen jälkeen litteroin vastaukset peruslitterointitason mukaisesti, eli kirjoitin ne lähes sanasta sanaan puhtaaksi älypuhelimien nauhuritoimintoa hyödyntäen. Käsittelen haastattelut haastateltavien pyynnöstä anonyymeinä, eli ilman nimiä ja muita tunnistetietoja. Haastattelut analysoidaan käyttämällä koodausmenetelmää, jossa litteroitu teksti luetaan useasti läpi ja sen jälkeen niistä muodostetaan teemakortiston avulla selkeitä taulukoita, joihin kootaan asiantuntijoiden mielipiteet Valtin käyttökokemuksesta. (KvaliMOTV, 2018b.)

Tietoperustaan valitsin aiheiksi työn muutoksen, digitalisaation, sekä selkeän ja avoimen viestinnän tärkeyden muutoksissa. Aiheet ovat ajankohtaisia ja oleellisia ministeriöiden jokapäiväisessä työssä. Päättökimusaikheeni, eli pystyvätkö virkamiehet selviytymään päivittäisistä työtehtävistään Valtti-työaseman avulla, vaatii ymmärrystä työn muutoksesta valtionhallinnossa. Työn muutos valtion virastoissa vaatii myös digitalisaation ymmärrystä, sillä työskentelytavat ovat viime vuosina digitalisoituneet voimakkaasti. Digitalisaation käsittely on tässä työssä olennaista myös siksi, että Valtti-työasemien käyttöönottohanke on osa hankekokonaisuutta, jossa valtion toimintoja digitalisoidaan entisestään.

Työn muutoksessa tärkeänä osatekijänä on avoin ja selkeä viestintä työapaikalla. Sen pitäisi olla osa jokapäiväistä elämää. Kun työntekijöille kerrotaan selvästi, millaisia uudistuksia on tulossa ja milloin, niihin on helpompi suhtautua ja työntekijöiden sitouttaminen muutokseen on helpompaa. Siksi käsittelen tietoperustassa myös selkeän ja avoimen viestinnän tärkeyttä muutosprosesseissa. Seuraavassa luvussa kerron tarkemmin sisäministeriöstä organisaationa sekä sen tärkeästä tulevaisuuden tavoitteesta.

2 Sisäministeriö - Visiona tehdä Suomesta maailman turvallisin maa

Sisäministeriön tärkein tehtävä on taata sisäinen turvallisuus kaikkina aikoina ja kaikissa tilanteissa. Sisäministeriö on tarkentanut visiotaan vuonna 2018 nykytilanteeseen sopivaksi siten, että visio on "Vuonna 2030 Suomi on maailman turvallisin maa ja kaikille asukkailleen yhtä turvallinen." (Sisäministeriön intranet, 2018.)

2.1 Sisäministeriön tehtävät

Sisäministeriön vastuulla ovat myös säädösvalmistelu, sekä hallinnonalan toiminnan strateginen suunnittelu ja ohjaus. Se valmistelee lainsäädäntöä, joka koskee poliisia, pelastustoimintaa, hätäkeskustoimintaa, rajavalvontaa, meripelastusta ja maahanmuuttoa. Lainsäädäntövalmistelujen lisäksi sille kuuluu sen alaisten virastojen ja laitoksien tulosohjaus sekä ministeriön toimialaan kuuluvat kansainväliset asiat ja EU-asiat. Suomi lukeutuu maailman turvallisimpiin maihin, ja maamme pärjää jopa kansainvälisissä vertailuissa, joiden mukaan suomalaisten turvallisuuden tunne on korkealla. Selityksinä on pidetty mm. vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta eli sosiaalista koheesiota, vähäistä korruptiota sekä luotettavia viranomaisia sekä hyviä suhteita omiin läheisiin. Huomionarvoista on, että Suomessa rikollisuuden määrä on ollut tasaisessa laskussa jo 1990-luvulta lähtien. (Sisäministeriö 2018.)

Maailmanpoliittiset tilanteet sekä globalisaatio vaikuttavat voimakkaasti suomalaisten turvallisuuden tunteeseen nykypäivänä. Monen suomalaisen turvallisuuden tunne onkin nykyisin heikentynyt mm. Venäjän ja USA:n edesottamusten vuoksi. Suomea on osittain sen historian ja erityisesti maantieteellisen sijainnin vuoksi pidetty ikään kuin lännen ja idän välikätenä, vedenjakajana ja siltana kahden ilmansuunnan välissä. Nykyisin suomalaisten ja Suomessa oleskelevien turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat mm. erilaiset terroriteot, joita on tehty jo pohjoismaissa asti. Sisäministeriön rooli korostuu erityisesti kansakuntaa uhkaavissa tilanteissa. Sisäministeriön virkamiesten tehtäviin kuuluu uhkien ennakointi ja ehkäiseminen sekä avun saannin turvaaminen tilanteesta riippumatta. Visioon kuuluu myös se, että kaikki sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset pystyvät reagoimaan nopeasti ja toimimaan selkeiden johtamisjärjestelmien mukaisesti päivästä ja vuorokaudenajasta riippumatta. (Sisäministeriö 2018.)

Sisäministeriö on osa valtioneuvostoa. Valtioneuvostolla tarkoitetaan valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriöiden muodostamaa kokonaisuutta. Se käyttää toimeenpanovaltaa sille annettun yleisen hallintovallan nojalla. Valtioneuvostoon kuuluu 12 ministeriötä. Kukin ministeriö vastaa omalle toimialalleen kuuluvien asioiden valmistelusta

ja ne käsitellään valtioneuvoston yleisistunnossa, johon ministerit kokoontuvat pääministerin johdolla. Sisäministeriön johtajana toimii sisäministeri. Ministeriön ylin virkamies on kansliapäällikkö. Työntekijöitä sisäministeriössä on n. 200. Sisäministeriö koostuu viidestä osastosta, jotka ovat poliisiosasto, pelastusosasto, maahanmuutto-osasto, rajavartio-osasto (joka toimii samalla rajavartiolaitoksen esikuntana) sekä hallinto- ja kehittämisosasto. Lisäksi sisäministeriössä toimii erillisyyksiköitä, jotka vastaavat toiminnastaan suoraan kansliapäällikölle. Nämä yksiköt ovat kansainvälisten asioiden yksikkö, viestintäosasto sekä sisäinen tarkastus. (Sisäministeriö 2018.)

2.2 Sisäministeriön alaiset virastot

Sisäministeriön alaisuudessa toimii useita virastoja, joiden toiminnanohjauksesta ministeriön osastot vastaavat. Sisäministeriön alaisuudessa toimivia virastoja ovat mm. Poliisihallitus sekä Maahanmuuttovirasto, jotka taas vastaavat omien alojensa operatiivisesta toiminnasta. Sisäministeriön alaisuudessa toimiviin laitoksiin kuuluvat myös Pelastusopisto ja Kriisinhallintakeskus. Myös suojelupoliisi on poliisiyksikkö, joka kuuluu sisäministeriön alaisuuteen. (Sisäministeriö 2018b.)

Poliisihallitus on keskusvirasto, joka vastaa operatiivisesta poliisitoiminnasta. Se on vastuussa myös siitä, että kansalaiset ympäri Suomen saavat tasapuolisesti ja laadukkaasti poliisin palvelut asuinpaikasta riippumatta. Poliisihallituksen alaisia toimijoita ovat poliisilaitokset, poliisin valtakunnalliset yksiköt Keskusrikospoliisi sekä Poliisiammattikorkeakoulu. Kunnissa ja kaupungeissa toimivat 11 poliisilaitosta muodostavat poliisilaitoksen, joiden poliisien koulutuksesta vastaa Poliisiammattikorkeakoulu Tampereella. Sisäministeriön alaisuuteen kuuluu myös suojelupoliisin eli SUPO:n toiminta. Sen päätehtäviä ovat terrorismintorjunta, laittoman tiedustelun torjunta, turvallisuustyö ja joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen. (Sisäministeriö 2018b.)

Maahanmuuttoviraston eli Migrin tärkeimpiä hallinnon alan yhteistyökumppaneita on sisäministeriö, sillä virasto noudattaa sisäministeriön antamia toiminnan ohjeita ja velvoitteita. Migrin ydintehtävänä on oleskelulupien myöntäminen Suomeen hakeutuville ihmisille. Migrin toimintaan kuuluu olennaisesti pakolaisten turvapaikkahakemusten käsittelyprosessi alusta loppuun, kuin myös turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua kaipaavien ihmisten ohjaaminen oikeaan avunsaantikohteeseen. Migrissä tehdään myös käännyttämis- ja karkottamispäätökset. Migrin vastuulla on ulkomaalaisrekisterin ylläpito, kuin myös erilaisten tietopalveluiden tuottaminen päättäjille ja viranomais-toimijoille. (Maahanmuuttovirasto, 2018.)

Pelastusopisto on sisäministeriön alaisuudessa toimiva instituutti, jossa koulutetaan henkilökuntaa pelastustoimen ja hätäkeskuslaitoksen tehtäviin. Kyseessä on ammatillinen oppilaitos, joka vastaa myös normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen tähtäävästä koulutuksesta, sekä kansainvälisiin siviilikriisinhallintatehtäviin valmentavasta koulutuksesta. Koulutuksen lisäksi Pelastusopiston perustehtäviin kuuluu myös siviilikriisinhallinnan ja kansainvälisen pelastustoiminnan asiantuntijatoiminta sekä alan tutkimukseen liittyvä toiminta. (Pelastusopisto, 2018.)

Kriisinhallintakeskus CMC Finland on siviilikriisinhallintaan ja kansainväliseen pelastustoimeen keskittynyt osaamisyksikkö, joka sijaitsee Kuopiossa, Itä-Suomessa. Sisäministeriön päätöksellä keskus tullaan siirtämään tulevaisuudessa Helsinkiin. Keskukseen päätehtäviin kuuluu kansainvälisiin siviilikriisinhallintaoperaatioihin ja kansainvälisen pelastustoimen tehtäviin kouluttaminen sekä asiantuntijoiden rekrytointi. CMC Finlandin osaamiseen lukeutuu myös logistisista ja materiaalisista valmiuksista vastaaminen sekä alaan liittyvä tutkimus- ja julkaisutoiminta. (CMC Finland, 2018.)

Suojelupoliisi on valtakunnallisesti toimiva poliisiyksikkö, jonka perustehtäviin kuuluvat terrorismintorjunta, turvallisuustoiminta sekä vastatiedustelu. Suojelupoliisi torjuu hankkeita ja rikoksia, jotka voisivat toteutuessaan vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä, tai valtakunnan sisäistä ja ulkoista turvallisuutta. (Suojelupoliisi, 2018.)

Rajavartiolaitos on sisäministeriön alainen viranomainen, joka huolehtii rauhan säilymisestä Suomen rajoilla. Sen päätehtäviin kuuluu maa- ja merirajojen rajavalvonta, henkilöajoneuvojen tarkastukset maan rajatarkastuspisteillä, satamissa ja lentoasemilla. Rajavartiolaitoksen vastuulle kuuluu myös pelastustoiminta merialueilla. Rajavartiolaitoksen meripelastustoimintaan ja rajavalvontaan kuuluvat myös erilaiset etsintä- ja sairaankuljetustehtävät. Rajavartiolaitoksen esikunta sijaitsee sisäministeriössä, ja yksikkö toimii myös rajavartiolaitoksen rajavartio-osastona. Yhteensä rajavartiolaitoksen toiminnasta vastaa yhdeksän eri hallintoyksikköä, jotka esikunnan lisäksi ovat kaakkois-Suomen, Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Lapin rajavartiostot, Suomenlahden ja Länsi-Suomen merivartiostot, Vartiolentolaivue sekä Raja- ja merivartiokoulu. (Rajavartiolaitos, 2018.)

3 Työaseman valintaan vaikuttava lainsäädäntö

Ministeriöissä tehtäviin hankintoihin vaikuttavat monet erilaiset lait ja säädökset. Hankintalain mukaan kaikki julkisen hallinnon tarkoituksiin tehtävät hankinnat tulee kilpailuttaa, ja näin on tehty myös työasemia valittaessa. Ministeriön käyttöön hankittavien laitteiden tulee vastata tiukkoihin turvallisuusvaatimuksiin esimerkiksi tietosuojan osalta. Tästä syystä Suomessa on säädetty erikseen lakeja valtion omistamista erikoistehtäväyhtiöistä, jotka tuottavat palveluita pelkästään valtiolle.

Tällaisia erikoistehtäväyhtiöitä ovat esimerkiksi Suomen Turvallisuusverkko Oy. Yritys ylläpitää ja hallinnoi sisäministeriössä nykyisin käytössä olevaa julkisen hallinnon turvallisuusverkkoa, eli Tuve:a. Yhtiön strategisesta ja taloudellisesta ohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö. (Valtiovarainministeriö 2018a.) Tuve-toiminta perustuu ensisijaisesti eduskunnan asettamaan lakiin julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta 13.1.2015/10. Tällä lailla halutaan varmistaa, että valtion ylimmän johdon ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta tärkeiden viranomaisten ja muiden toimijoiden välinen viestintä toimii saumattomasti normaalioloissa sekä mahdollisissa poikkeustilanteissa. Tuve-toiminnalla halutaan ensisijaisesti varautua mahdollisiin uhkatilanteisiin, joista voisi olla haittaa valtion tietosuojalle. Hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti varautuminen näihin uhkiin pitäisi olla osa jokaisen organisaation toimintaa, erityisesti valtiolla, jossa käsitellään päivittäin arkaluontoisia tietoja. Viranomaisia on veloitettu varautumiseen myös lain nojalla, esimerkiksi valmiuslaissa säädetään erikseen valtion kriisitilanteiden viestinnästä. (Valmiuslaki 29.12.2011/1552.) Turvallisuusverkko on käytössä mm. valtioneuvostossa, poliisissa, Rajavartiolaitoksessa, Hätäkeskuslaitoksessa, Maahanmuuttovirastossa, Puolustusvoimissa, Tullissa, pelastustoimessa, ensihoidossa sekä osassa näiden toimintaa tukevista laitoksista. Tuve:lla on käyttäjiä yhteensä n. 35 000. (Valtiovarainministeriö 2018a.)

Valtioneuvoston perustietotekniikkahankkeessa halutaan uudistaa kaikkien ministeriöiden työasemat samanlaisiksi. Uusien laitteiden lisäksi kilpailutukseen kuuluvat myös ohjelmistot, lisenssit ja tukipalvelut. Valttiin kuuluu myös oma sovelluskauppa, josta työntekijä voi ladata tarpeelliset, valtioneuvoston kanslian hyväksymät sovellukset. Valtin tarkoitus on sopia hyvin myös monitoimitilassa työskentelyyn. Valtti-työasemapalvelu pyrkii huomioimaan myös ympäristönäkökulman, ja sen tavoitteena on vähentää käytössä olevia laitteita, ja palvelimet on keskitetty isoihin konesaleihin. Valtti-työasemina toimivat laitemallit ovat energiatehokkaita ja poistuvat mallit kierrätetään asianmukaisesti. (Lehtonen, 2018.)

Uuden Valtti-työaseman tuottaja on valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, jonka asiakkaita ovat kaikki valtionhallinnon alaiset virastot ja laitokset. Myös Valtorin toiminta on lakien ja asetusten mukaan säädeltyä. Valtorin toimintaa ohjaa sen oma hallitus, joka huolehtii siitä, että Valtorin palvelut tuotetaan valtiovarainministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Valtorissa työskentelee n. 1150 työntekijää.

3.1 Valtti-työaseman käyttöönottohanke ja testaus

Projektin virallinen nimi on sisäministeriön päätelaitteiden uudistusprojekti ja sen lyhenne on SMPääte. Projektin taustalla on valtioneuvoston kanslian tavoite uudistaa ja yhtenäistää koko valtioneuvoston perustietotekniikkapalvelut 31.12.2018 mennessä. Taustalla oleva hankekokonaisuus on viralliselta nimeltään valtioneuvoston perustietotekniikan uudistamishanke ja sen lyhenne on VNPUU. Valtti-työasemien käyttöönottohanke on yksi n. 30 osaprojektista, jotka liittyvät VNPUU-hankkeeseen. SMPääte -projekti on aloitettu sisäministeriössä 16.10.2017 ja se kestää 31.12.2018 asti.

Sisäministeriön päätelaitteiden uudistusprojektissa on kaksivaiheinen tavoitteiden määrittelyprosessi. Ensin määritellään, mikä on sisäministeriön päätelaitteiden tilanne ennen vuotta 2020, ja seuraavaksi tilanne vuoden 2020 jälkeen. Tavoitteiden määrittelyvaiheessa on myös tarkoitus kartoittaa, mitkä asiat vaikuttavat päätelaitepalveluissa tehtäviin muutoksiin. (Päätös SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamisesta 734/2016.)

Vaiheeseen yksi kuuluu erilaisia järjestelmämuutoksia, jotka on tarkoitus ottaa käyttöön vuoteen 2020 mennessä. Siinä määritellään myös, millaisessa laajuudessa ja aikataulussa uusien Valtti-päätelaitteiden tulee olla käytössä. Projektin ensimmäisessä vaiheessa sisäministeriössä otetaan käyttöön mm. valtioneuvoston yhteiset asiahallinta- ja päätöksentekojärjestelmät. Nykytilan määrittelyvaiheessa haetaan vastauksia myös tarkkaan määriteltyihin kysymyksiin esimerkiksi työaseman tietoturvasosta. Ministeriössä käsitellään salaisia tietoja, joiden suojauksesta virkamiehen tulee voida huolehtia kaikissa tilanteissa. Ensimmäisessä vaiheessa määritellään, voisivatko virkamiehet työskennellä esimerkiksi kahden erilaisen työkoneen kanssa, jossa toisella pystyisi käsittelemään tarkemmin salattuja tietoja, kuin toisella koneella. Tämän lisäksi määritellään, millaisia kysymyksiä ohjelmistojen käytöstä eri turvallisuustasoilla tulee ottaa huomioon. (Päätös SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamisesta 734/2016.)

Projektin toisessa vaiheessa määritellään päätelaitteiden tavoitetila vuodesta 2020 eteenpäin, eli halutaan tarkka kuvaus siitä, missä kohtaa päätelaiteuudistuksia ollaan

silloin menossa. Toisessa vaiheessa projektia otetaan kantaa esimerkiksi yksittäisten tietoturvasojen käsittelyä yksittäisissä järjestelmissä. Siinä myös arvioidaan, voitaisiinko tiettyjen järjestelmien käyttö ratkaista mobiililaitteiden avulla. Projektin kakkososassa arvioidaan myös vaikutussuhteita päätelaiteuudistusten ja muiden digitaalisten uudistusten välillä. Lisäksi jälkivaiheessa huomioitavia seikkoja ovat valtioneuvoston mahdollinen yhteinäiset sähköpostiosoitteet. Projektissa halutaan myös selvittää, voisivatko ministeriön työntekijät selvittää myös valmiustilanteista yhden työaseman avulla, vai onko heidän pakollista käyttää useampaa työasemaan tietosuojan säilymistä. (Päätös SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamisesta 734/2016.)

Projektin lopputuloksena sisäministeriöllä on käytössä tavoitteisiin sopivat päätelaitepalvelut, sekä niiden vaatimat oheislaitteet, taustapalvelut, sekä muut palvelut. Päätelaitepalveluiden avulla sisäministeriön työntekijät pystyvät hoitamaan työtehtävänsä yhteistyössä hallinnonalan, valtioneuvoston, sekä muun yhteiskunnan kanssa, ja käyttämään kaikkia tarpeelliseksi katsomiaan toimialasidonnaisia sovelluksia. SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamispäätöksessä työryhmä korostaa, että suunnittelun lähtökohdaksi ei voida pitää ratkaisua, jonka mukaan alemman tietoturvasojen työasemasta siirryttäisiin ylemmän tietoturvasojen työasemaan. (Päätös SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamisesta 734/2016.) Virkamiesten jokapäiväisessä työssä tämä tarkoittaisi sitä, että osa ihmisistä ei pystyisi enää hoitamaan töitään ylemmän tietoturvasojen työasemilla, koska heidän turvaluokituksensa pitäisi myös korottaa, jonka myötä he saisivat pääsyn sellaisiin tietoihin, jotka eivät ole heidän työnsä kannalta välttämättömiä, mutta jotka ovat muuten erittäin salassa pidettävää tietoa.

3.2 Tieto- ja kyberturvallisuus valtionhallinnossa

Valtiolla suhtaudutaan hyvin suurella huolellisuudella kaikkeen tieto- ja kyberturvallisuuteen liittyvään. Kaikkea tietoturvaan käsittelevää ohjeistusta johtaa valtiovarainministeriö, joka myös kehittää tietoturvaan liittyviä toimintoja valtionhallinnossa. Valtionhallinnossa organisaatiot huolehtivat omasta tietoturvasuojastaan, ja varmistavat, että heidän toimintansa täyttää lakien ja säädösten määrittelemät tietoturvasuojat. Näitä velvoitteita määritellään mm. valtion periaatepäätöksessä valtion tietoturvasuojan kehittämisessä, Suomen kyberturvallisuusstrategiassa sekä valtiovarainministeriön antamissa VAHTI-tietoturvaohjeistuksissa ja muissa linjauksissa. (Valtiovarainministeriö 2018b.)

Valtiovarainministeriö on asettanut projektista vastuuseen johtoryhmän, joka vastaa julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavien

organisaatioiden yhteistyö-, valmistelu- ja koordinaatioelimenä toimimisesta. Kyseisestä toiminnasta käytetään myös lyhennettä VAHTI. Sen toiminnan avulla halutaan myös edistää digitalisaatiota kaikilla julkishallinnon toiminnan aloilla ja sen asettamat ohjeistukset koskevat mm. kaikkia ministeriöitä sekä muita valvovia viranomaisia. (Valtiovarainministeriö a, 2018.)

VAHTI -toiminnan seurauksena sisäministeriön tietoturvaan liittyvät päätökset tehdään erilaisten salassapitosäädösten ohjaamana. Nämä säädökset ohjaavat kaikkien viranomaisten ja valtionhallinnon työntekijöiden työskentelyä salassa pidettävien tietojen käsittelyn osalta. Salassapitosäädökset tulee huomioida myös uusia tietoteknisiä ratkaisuja suunniteltaessa, joten kyseinen ohje koskee myös Valtti-työasema uudistusta. (Valtiovarainministeriö a, 2018.)

Valtiolla luokitellaan salassa pidettävää tietoa erilaisilla tietosuojatasoilla, mikä tarkoittaa sitä, että valtiolle tullessaan työntekijälle annetaan turvaluokitus, joka määrittelee, millaista tietoa työntekijän sallitaan käsittelevän. Salassa pidettäviä ja julkisia tietoja määrittää osin mm. laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (681/2010). Eri tasojen mukaan salattujen tietojen käsittelyn takia on tärkeää huomioida työasematoiminnan suunnittelussa, että valitut työasemat sopivat yhteen ministeriössä käytössä olevien salaustekniikoiden kanssa. Jos käyttöön valitaan ylemmän turvallisuustason työasema, perustason työasemilla ei pysty kirjautumaan järjestelmiin, jotka vaativat korkeamman salaustason. (Valtiovarainministeriö a, 2018.)

3.3 Valtti osana valtioneuvoston perustietotekniikan uudistamishanketta

Valtti-työasemien käyttöönottohanke on aloitettu osana valtioneuvoston perustietotekniikan uudistamishanketta, josta käytetään lyhennettä VNPUU. Tämän hankkeen lähtökohtana on ollut ajatus siitä, että valtionhallinnon perustietotekniikka halutaan yhtenäistää ja päällekkäisiä toimintoja poistaa ja yksinkertaistaa. Tällä hetkellä ministeriöissä on varsin vaihtelevia käytäntöjä päätelaitepalveluiden toteuttamisessa, joten siksi toimintaa halutaan tehostaa. Nykytilanne hankaloittaa ministeriöiden välistä toimintaa sekä hidastaa yhtenäisten toimintatapojen ja laadun kehittämistä. (Valtioneuvoston kanslia, 2018.)

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori on kehittänyt valtion toimintaan sopivia palvelutuotteita, jotka olisi tarkoitus ottaa käyttöön jokaisessa ministeriössä. Näin tiedonkulku ministeriöiden välillä olisi jouhevampaa ja helpompaa. Hankkeen tavoitteena

on saada kaikkien ministeriöiden kaikille työntekijöille samanlaiset päätelaitteet, joiksi luetaan mm. yhtenäinen päätelaitevalikoima, joihin kuuluvat esim. työpuhelin, työasema, tarvittaessa tablettitietokone sekä lisenssit ja tietoturva. Valtioneuvoston omia sovelluksia sekä muita käyttöön hyväksytyjä applikaatioita voi ladata työpuhelimien omasta sovelluskaupasta. Hankkeessa on tarkoituksena yhtenäistää myös ministeriöiden langalliset ja langattomat lähiverkot ja ottaa käyttöön yhtenäinen etäkäyttöpalvelu. Valtioneuvostolla on tarkoitus ottaa käyttöön yhtenäinen sähköpostipalvelu ja ministeriökampuksella halutaan yhtenäistää myös tulostuskäytännöt. Tulevaisuudessa verkkokokous- ja videoneuvottelulaitteet sekä työtilapalvelut toimivat kaikissa ministeriöissä samalla tavalla. Taustapalvelut uudistetaan myös toisiaan vastaaviksi, jolloin valtioneuvostolla on käytössään yksi yhteinen käyttäjähakemisto ja siihen liittyvä käyttöoikeuksien hallinta. Lisäksi kaikki virkamiehet saavat tukea palveluiden käyttöön yhteisen käyttäjätuen kautta, johon kuuluvat palveluportaali, asiakaspalvelunumero, sähköposti ja Chat-palvelu. Uudistushankkeessa varmistetaan myös konesalien ja kapasiteettipalveluiden riittävyys ja toimintavarmuus. Kuten Tuve -verkossa, myös uudessa ratkaisussa huolehditaan, että valtioneuvoston kriittisten sovellusten ja toimintojen käyttö pystytään varmistamaan myös erilaisten häiriötilanteiden sattuessa. (Valtioneuvoston kanslia, 2018.)

4 Työn muutos

Nykyaikana työ muuttuu nopeasti, ja usein tuntuu siltä, että emme pysy kaikkien muutosten perässä. Nämä kokemukset eivät suinkaan ole uusia, vaan niitä ovat tunteneet ihmiset jo ennen teollista vallankumousta. Aikojen saatossa niin työtavat, kuin erilaiset työn muodotkin ovat kehittyneet, ja joitain ammatteja on hävinnyt, ja uusia ammatteja tullut lisää.

Työhön suhtautuminen rakentuu ajan kanssa ja muotoutuu osana kulttuuria. Aiemmin työt ovat usein periytyneet suvussa; maanviljelijät ovat siirtäneet viljelysmaat isältä pojalle, lääkärin vesan oli helppo jatkaa opintoja jo toisessa polvessa. Nykyisin ihmisten odotetaan päättävän itse tulevista ammateistaan ja seuraavan unelmiaan. Suomi on vahvasti rakentunut maanviljelyksen perinteiden ympärille, eli puhutaan agraarikulttuurista. Sen perintönä suomalaiset ovat tottuneet työskentelemään ahkerasti, ja työ on perinteisesti määrittänyt suomalaisten identiteettiä pitkälle. Sisu ja sinnikkyys ovat myös ominaisuuksia, jotka yleensä liitetään suomalaiseen työntekoon. (Carlsson & Järvinen, 2012.)

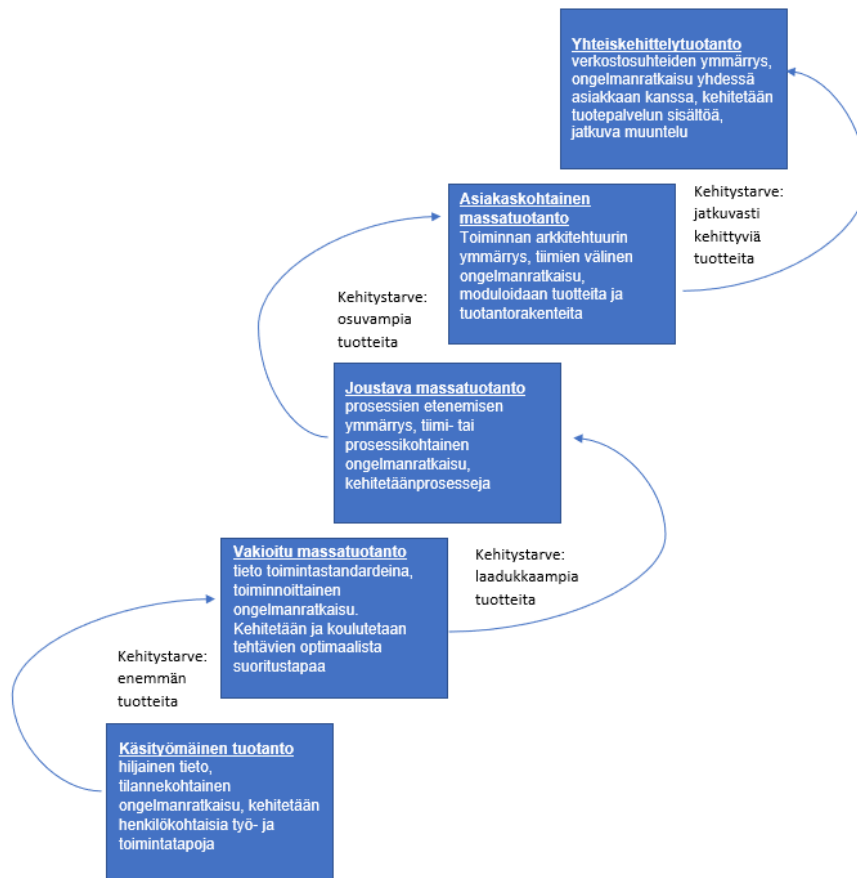
Ulkomaalaiset kiinnittävät usein huomiota myös siihen, että suomalaiset puhuvat töistään usein negatiiviseen sävyyn. Suomessa on ”pakko” käydä töissä, aina on kiire, ja työ on rankkaa ja tylsää. Suomessa harvemmin kuulee siitä, että joku kehuu työnantajaansa tai nauttii tekemästään työstä, varsinkaan perinteisessä kahvipöytäkeskustelussa. Suomessa elää myös vahva käsitys tasa-arvon tarpeesta. Usein tämä mielletään tasa-arvon lisäksi myös tasapäistämiseksi, itsensä esille tuominen ja joukosta erottuminen ja muita paremman elämän tavoittelemisen sekä menestyminen katsotaan haihatteluksi, ja näitä asioita pidetään tietyllä tapaa jopa tabuina suomalaisessa kulttuurissa. Turvallisuus ja pysyvyys ovat aina olleet meillä arvostettuja asioita, ja ovat sitä vielä nykypäivänäkin. Muutokset aiheuttavat ikävän pelon tunteen ja tuovat epävarmuutta elämään. Tuttu on aina turvallista. (Carlsson & Järvinen, 2012.)

Nykypäivänä osataan onneksi ajatella myös mennyttä positiivisemmin. Tuttu ja turvallinen ovat edelleen toki suosiossa, samoin pysyvyys. Kuitenkin nykyään ollaan entistä sopeutumiskykyisempiä muutostilanteissa, ja ihmiset hakeutuvat työhön, jossa pääsevät toteuttamaan omaa intohimoaan ja esittelemään luovuuttaan ja innostustaan. Epävarmuutta siedetään aiempaa paremmin ja nykyään ajatellaan, että työn tulee tuottaa iloa. Suomessa työmahdollisuutta eivät yksistään määritä yksilön perintötekijät, perheen tulot tai yhteiskunnallinen asema, vaan jokaisella suomalaisella on myös mahdollisuus hakeutua haluamalleen koulutusalueelle. Tekniikan kehittyminen kaataa esteitä

kansainvälistymisen tieltä ja tarjoaa lähes rajattomasti mahdollisuuksia tiedon etsintään. Nykyään suomalaisten työolotkin ovat varsin mainiot moneen eurooppalaiseenkin maahan verrattuna. Suomessa on lakisääteiset kahdeksan tunnin työpäivät, palkka maksetaan yleensä ajallaan ja sillä saa maksettua laskut. Toki poikkeuksia löytyy aina, mutta pääsääntöisesti työntekijä voi luottaa työnantajaansa ja suomalaiseen infrastruktuuriin. Monessa muussa yhteiskunnassa tilanne on paljon heikompi. Suomi on nykypäivänä varsin turvallinen maa työskennellä. (Carlsson & Järvinen, 2012.) Asenteellisten muutosten jälkeen kerron enemmän työn rakenteellisista muutoksista Suomessa.

4.1 Työn rakenteelliset muutokset

Työn muutosta voidaan kuvata historiallisten työtyyppien avulla, ks. kuvio 1. Historialliset työtyypit ovat yksinkertaistettuja malleja tuotantotavoista sekä työn organisoinnin logiikoista. (Schaupp, Koli, Kurki & Ala-Laurinaho 2013, 14.)

Kuvio 1. Historialliset työtyypit (mukaillen Schaupp, M. ym. 2013.)

Ennen teollista vallankumousta suurin osa ammattiteistä oli erilaisia käsityöammattiteitä. Ammattitaito siirrettiin eteenpäin opettamalla hiljainen tieto kädestä pitäen, pitkän kokemuksen omaavat ammattilaiset olivat mestareita, nuoria oppipoikia kutsuttiin

kisälleiksi. Käsityöammatit synnyttivät useita keksintöjä, jotka helpottivat työn automatisointia ja nopeuttivat aiemmin manuaalisesti tehtyjä prosesseja. Näin raaka-aineiden ja työn kustannuksien hintoja saatiin laskettua. Suurimmat innovaatiot liittyivät höyryvoiman keksimiseen, sen jälkeen sähköntuotantoon ja polttomoottoreihin ja uusimpana suurena muutoksena informaatioteknologiaan. (Schaupp, ym. 2013, 14.)

Seuraava vaihe työn ja tuotannon muutoksessa oli massatuotannon aikakausi, joka alkoi kunnolla 1900-luvun alkupuolella. Massatuotannon tärkeimpiä pioneereja oli autoteollisuus, jonka käytänteitä omaksuttiin muillakin tuotantoaloilla. Massatuotannon aikakautta leimaavat palveluiden standardointi, suurtuotanto ja kustannustehokkuus. Tuotannon motorisointi mahdollisti todellisen massatuotannon alkamisen 1920-luvulla. Massatuotantoon siirtyminen mahdollisti myös organisaatioiden laajentumisen. Hiljaisen tiedon kerronnan avulla eteenpäin jakaminen muuttui organisaatiokaavioiksi, tuotteiden ja palveluiden standardeiksi sekä työtapojen ja vaiheiden kirjallisiksi kuvailuiksi. Näin tieto ei enää ollut enää yhden ihmisen takana, vaan sitä pystyttiin jakamaan tehokkaasti myös tuleville sukupolville. 1900-luvun loppupuolella massatuotannosta siirryttiin hiljalleen tuotteiden laadun parantamiseen ja asiakaskeskeiseen ajattelumalliin. Erityisesti 1980-luvulta alkaen joustavuus ja tuotannon räätälöiminen ovat olleet yrityksille tärkeitä kilpailuvaltteja. (Schaupp, ym. 2013, 17-18.)

Massatuotannon aikakaudesta ollaan 1990-luvulta alkaen siirrytty kohti yhteiskehittelytuotannon aikakautta ja usein puhutaankin tietoteknologisesta vallankumouksesta. Tietoteknologia on mahdollistanut yrityksille monenlaisien kilpailuetujen luomisen. Yrityksiltä vaaditaan jatkuvaa uudistumista, uusia innovaatioita, sekä yhteistyötä muiden yritysten kanssa. Kaikkea ei enää tarvitse tehdä yksin. Myös yrityksiä kannattavuutta mitataan eri tavalla, kuin ennen teollista vallankumousta. Nykyään työtä pystytään organisoimaan täysin eri tavalla, eikä se ole enää ajasta ja paikasta riippuvaista. Pienet, internetin kautta toimivat yritykset pystyvät tämän avulla haastamaan suuret, maailmanlaajuisesti toimivat yritykset. Kaikenlaista tietoa ja taitoa voi saada edullisesti internetin avulla, mikä on johtanut siihen, että nykyään voidaan tuottaa pienempiä eriä tavaraa edullisemmin, kuin aiemmin, eikä tuotteiden erillaistaminen ole niin haastavaa kuin aiemmin. Toisaalta nykyistä työelämää leimaa epävarmuus ja muuttuvat tilanteet. Se, mikä on tänään muodissa ja menee kuin kuumille kiville, ei välttämättä olekaan enää seuraavana päivänä minkään arvoista. Siksi yrityksiltä vaaditaan jatkuvaa muutoskykyä. Myös julkinen sektori muuttuu ajan mukana, joskin ehkä hitaammin kuin yksityiset yritykset. Valtiolla ja kunnissa on panostettu erityisesti viime aikoina erilaisiin rakennemuutoksiin, jotka koskevat koko yhteiskuntaa. (Schaupp, ym. 2013, 18 - 19.)

4.2 Työtapojen muuttuminen

Työn rakenteiden ja uusien keksintöjen tuomasta muutoksesta siirrytään eteenpäin ja seuraavaksi tarkastelen työn muutosta ns. uuden työn näkökulmasta. Suurimpia muutoksia nykyaikaisessa työn käsityksessä ovat konkreettiset, fyysiset muutokset, kuten esimerkiksi työtilat. Nykyajan trendinä on ollut muuttaa vanhan mallisia työhuonekonttoreita monitoimitiloiksi, joissa työtä tehdään yhdessä avokonttoreissa. Vastaava muutos henkilökohtaisista työhuoneista monitoimitilaan siirtymiseksi oli ajankohtainen myös sisäministeriössä keväällä 2018, joten aihe on toimeksiantajalleni vieläkin varsin ajankohtainen, joskin pahin murrosvaihe on vihdoin selätetty, ja yhteiset toimintatavat ovat alkaneet löytyä. Käsittelen työn siirtymistä monitoimitiloihin hyvin lyhyesti, koska aiheesta on olemassa jo jonkin verran tutkimustietoa sekä opinnäytetöitä.

2000-lukua leimaavat monilla tavoin kohtuuttomat tilakustannukset, minkä takia eri organisaatioissa on siirrytty miettimään, voitaisiinko tilankäyttöä tehostaa. Erityisesti asiantuntijatyössä, varsinkin valtiolla, etätyöhön kannustetaan ja sen tekemistä tuetaan monin keinoin. Tämä voidaan ottaa huomioon tilasuunnittelussa ja näin voidaan siirtyä jopa pienempiin toimitiloihin, kuin aiemmin. Monitoimitiloissa useampi ihminen käyttää samaa työpistettä, ja työpiste siivotaan oman työvuoron päätteeksi.

Monitoimitiloihin ja avokonttoreihin siirtymisen lisäksi nykyaikaista työelämää ovat oman ajan ja työajan hämärtyminen. Kun voidaan tehdä etätyötä, työtä voidaan käytännössä tehdä missä ja milloin tahansa. Erityisesti IT-ala on tunnettu nykyään siitä, että koodia voi kirjoittaa vaikka kymmeneltä illalla. Toisaalta nykyinen työlainsäädäntö on peräisin 1990-luvulta, jolloin kaikkien käytännössä oletettiin toimivan konttorista käsin ja leimaavan kellokorttinsa täsmällisesti töihin tullessa ja töistä lähtiessään. Nykymuotoinen, vaihteleva työaika ei aina taivu perinteiseen kellokorttijärjestelmään. Tästä syystä työnantaja on erityisen tärkeää myös huolehtia työntekijöiden työhyvinvoinnista, jotta työntekijät eivät kuormitu liikaa. (Mönkkönen & Roos 2015.)

5 Digitalisaatio

Digitalisaation myötä yritysten on mahdollista, jopa pakollistakin uudistaa toimintatapojaan ja kehittää osaamistaan. Se koskettaa jokaista työntekijää, yrittäjää ja toimialaa. Se on läsnä sekä arjessa, että työelämässä. Julkinen sektori erityisesti on viime aikoina saanut osansa digitalisaatiosta, kun nykyhallitus on alkanut toden teolla toteuttaa niin sanottua ”digiloikkaa”. Digitalisaatio tuo positiivisia kasvunäkymiä, mutta luo myös pelkoa töiden menettämisestä. Vievätkö robotit kaikki työpaikat? Korvataanko ihmiset koneilla? Ennen kaikkea digitalisaatio kannattaa kuitenkin nähdä mahdollisuutena, joka helpottaa elämää ja luo lukemattomia, ennennäkemättömiä mahdollisuuksia. Ehkä sen tärkein ja kuluttajalle tutuin osa ovat erilaiset verkkosivut, verkkokaupat, asiointipalvelut sekä mobiilisovellukset. Nykypäivänä digitalisaatio mielletään usein jopa muutoksen avaintekijäksi. (Ilmarinen & Koskela, 2015.)

Digitalisaatiolle ei ole vain yhtä, tarkkaa ja tyhjentävää määritelmää. Sen määrittelemisen riippuu vahvasti siitä, mikä toimiala on viitekehyksenä ja keneltä sen määritelmästä kysyy. Ilmarinen ja Koskela muistuttavat, että digitalisaation takana on lähes aina jonkin asian tai palvelun digitalisointi. Heidän mukaansa ”Digitalisointi on analogisen konvertointia digitaaliseksi.” Tästä prosessista he antavat esimerkeiksi äänilevyjen kehittymisen CD-levyiksi ja edelleen suoratoistomusiikiksi, mikä viittaa esimerkiksi erilaisiin suoratoistopalveluihin, kuten Spotify-suoratoistopalveluun, josta voi kuunnella musiikkia suoraan sovelluksen kautta. (Ilmarinen & Koskela, 2015.)

Hämäläinen, Maula & Suominen ovat sitä mieltä, että digitalisoimisella tarkoitetaan sitä, että jokin asia, joka ennen on tehty fyysisesti, muutetaan nykyään digitaalisesti tehtäväksi, ja vertaavat muutosta vielä ”atomien muuttumiseksi bitteihin”. Kolmikko erottaa toisistaan digitalisaation ja digitalisoinnin. Digitalisaation he määrittelevät koko toimintaympäristön yhteiseksi murrokseksi, joka ei kosketa vain yksittäisiä organisaatioita. Heidän mukaansa digitalisaatiossa on kyse innovaatioista, asiakaslähtöisyydestä ja digitaalitekniikan uudeltaisesta käytöstä. He ajattelevat, että digitalisaation myötä yrityksen koko liiketoimintakulttuuri muuttuu, ei pelkästään kanava, jonka kautta yritys myy tuotteitaan tai jonka välityksellä se toimii. (Hämäläinen, Maula & Suominen, 2016.)

Näiden lisäksi uusimpia digitalisaation ilmentymiä ovat mm. sosiaalisen median yhteisöpalvelu Facebook. Gerdtin ja Eskelisen mukaan digiajalle tyypillistä on se, että digimarkkinoiden kehittymiseen vaikuttaa ennen kaikkea muutama alan suurin toimija. (Gerd & Eskelinen, 2018.)

5.1 Digitalisaatio valtionhallinnossa

Suomessa on viime aikoina puhuttu paljon niin sanotusta ”digiloikasta”. Pääministeri Juha Sipilän muodostaman hallituksen hallitusohjelman kärkihankkeisiin kuuluvat digitalisaatio, kokeilut sekä normien purkaminen. Eräs tärkeimmistä hallituksen tavoitteista on yhtenäistää ja digitalisoida julkisia palveluita entistä enemmän. Tavoitteena ovat ”käyttäjälähtöiset, tuottavuutta ja tuloksellisuutta nostavat yhden luukun digitaaliset julkiset palvelut” (Valtioneuvosto, 2018). Digitalisaation tärkeys korostuu useammassa hallituksen kärkihankkeissa. Valtioneuvoston ilmoittamat hallituksen kärkihankkeet ovat:

1. Digitalisoidaan julkiset palvelut
2. Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö
3. Sujuvoitetaan säädöksiä
4. Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri
5. Parannetaan johtamista ja toimeenpanoa

Valtionkonttorin määritelmän mukaan ”Digitalisaatiolla tarkoitetaan kokonaisvaltaista toimintatapojen uudistamista, joka sisältää myös uusien digitaalisten teknologioiden käyttöönottoja. Digitaalisilla teknologioilla tarkoitetaan muun muassa analytiikkaa, big dataa, mobiiliteknologioita, pilvipalveluita, robotiikkaa, sosiaalista mediaa ja asioiden internetiä (ml. teollinen internet).” (Valtiokonttori, 2018b.)

Valtionhallinnossa suunnitellaan massiivista ict-palveluiden uudistusta, ja sitä varten on muodostettu erilaisia tiimejä ja suunnitteluryhmiä niin ministeriöiden sisällä, kuin koko valtioneuvoston tasolla. Valtiokonttori on perustanut toimintaa koordinoimaan Digiitiimi D9:n, jonka tehtävä on tukea valtion digitalisaatiohankkeiden läpivientiä ja digiloikan tekijöitä operaatioissaan. Vuonna 2015 valtiokonttori selvitti valtiovarainministeriön toimeksiannosta, millaisia toimenpiteitä valtionhallinnossa digipalveluiden kehittämiseksi ja toiminnan uudistamiseksi tulisi tehdä. Digiitiimi D9:n tuottamassa loppuraportissa tiimi esittelee 34 erilaista toimenpidettä, jotka valtionhallinnossa tulisi tehdä, jotta Sipilän kaavailema digiloikka saavutettaisiin hallituksen suunnittelemassa aikataulussa. Loppuraportissa todetaan, että valtion hallinnon digitalisointiin liittyvät hankkeet saattavat näyttäytyä hajanaisena kokonaisuutena valtion virastoissa työskentelevälle henkilökunnalle sekä virastojen sidosryhmälle, vaikka ne ovat hyvän hallintotavan mukaisesti suunniteltuja ja tiedotettuja. Raportin mukaan yksi merkittävimmistä virastotason ongelmista on se, että yhteisiä tietotekniikkapalveluita tuottavien hankkeiden etenemisestä ei ole helposti saatavilla riittävästi tietoa, jotta kunkin viraston oman toiminnan suunnittelua ja kehittämistä voitaisiin tehdä valtion toimijoiden tuottamiin palveluihin nojautuen. Tämä saattaa johtaa siihen, että virastot hankkivat osin päällekkäisiä palveluita omaan käyttöönsä, vaikka ne voisivat käyttää valtion tuottamia

palveluja toimintansa tukemiseen. Tämä aiheuttaa turhia päällekkäisiä toimintoja sekä ylimääräisiä kustannuksia. (Valtiokonttori, 2018c.)

Tammikuussa 2017 valtioneuvoston kanslia julkaisi Julkishallinnon digitalisaatio – tuottavuus ja hyötyjen mittaaminen-raportin, jossa kerrotaan, millaisia toimenpiteitä julkishallinnossa tulisi digitalisaation osalta tehdä, ja miten digitalisaation tuomia hyötyjä pitäisi mitata. Raportissa valtioneuvoston virkamiehet esittävät suosituksia, jotka on jaettu seuraaviin luokkiin: ”Asenteet digitalisaation jarruna julkisella sektorilla”, ”Yhteistyö ja läpinäkyvyys”, sekä ”Toimintatavat”. (Valtioneuvoston kanslia, 2017.) Näistä suosituksista käsittelen tässä kappaleessa tarkemmin asenteita digitalisaation jarruna julkisella sektorilla, sillä koin tämän liittyvän läheisesti myös omaan tutkimukseeni Valtti-työaseman käyttöönottoprosesseista.

Muutoksen onnistuminen lähtee ennen kaikkea henkilökunnan asenteista muutosta kohtaan. Kuten kaikessa muutoksessa, erityisesti suuren murroksen vaiheissa kohdataan usein muutosvastarintaa. Tämä on varsin luonnollinen suhtautumistapa, kukapa meistä ei olisi joskus toivonut elämän jatkuvan omissa, tutuissa uomissaan. Työpaikalla tämä näkyy usein siten, että muutosvastarintaiset työntekijät yrittävät suojata olemassa olevia rakenteita ja ennen kaikkea omaa asemaansa muuttuvassa työympäristössä. Työryhmä suosittaakin, että päätöksenteossa kiinnitettäisiin erityistä huomiota riittävän laajan yhteistyön saavuttamiseen sekä, sekä yhteistyön onnistumisen varmistamiseen. Työryhmän mukaan Suomessa tulisi panostaa kunnolla valtion tuottamien palveluiden digitalisointiin. Ryhmän mukaan nykyään tehdään liian varovaisia toimenpiteitä ja jatkossa julkishallinnon virastojen tulisi tavoitella ”radikaalia, asiakkaan huomioivaa uudistamista”. (Valtioneuvoston kanslia, 2017.)

Virastot ovat tähän mennessä hallinnoineet itse omia hankintojaan ja tehneet päätöksiä omista lähtökohdistaan. Pienet muutokset saattavat siten jopa vaikeuttaa tulossa olevien isojen muutosten toteuttamista. Digitalisoinnilla pyritään saavuttamaan laajempia tavoitteita, ei pelkästään digitalisointia itse digitalisaation vuoksi. Palveluiden uudistamisella tähdätään tuottavuuden parantumiseen, palveluiden helpompaan saatavuuteen, laadukkaampiin palveluihin, sekä kansalaisten tyytyväisyyteen ja tasa-arvoisempaan elämään. Työryhmän kolmas suositus on, että nyt tehdään rohkeita toimenpiteitä ja uudistetaan julkishallinnon palveluprosesseja ja toimintamalleja kunnolla. Rohkeita päätöksiä tekemällä voidaan uudistaa prosesseja ja selkeyttää toimintaa esimerkiksi yksinkertaistamalla virastojen toiminnallisuuksia. (Valtioneuvoston kanslia, 2017.)

Valtiovarainministeriön vuonna 2017 julkistamassa Pilkahdus tulevaisuuteen-raportissa valtionhallinnon erityisasiantuntija sekä julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmän (VAHTI) pääsihteerinä toimiva Kimmo Rousku kirjoittaa, että digitalisaatio, keinoäly, ja robotisaatio tulevat ohjaamaan kehitystämme seuraavat 10 vuotta. Hän kirjoittaa, että vaikka osan mielestä digitalisaatiosta on puhuttu jo riittävästi, sen osalta meillä on vielä paljon tehtävää ja opittavaa. Internetin avulla on kehitetty jo useista asiointipalvelujen toimintaprosesseista sähköisiä, mutta nykyinen hallintomme on tässä vasta alkutekijöissään. Julkisen hallinnon sähköisessä kehittämisessä Suomi on kuitenkin maailman kärkimaita, vaikka onkin vasta välietapilla matkalla lopulliseen tavoitteeseen. (Valtioneuvosto 2017.)

6 Onnistunut muutosviestintä

Tässä kappaleessa tarkastellaan viestinnän tärkeyttä osana onnistunutta (tai vähemmän onnistunutta) muutosta. Miksi toiset yritykset saavat sitoutettua henkilökuntansa täydellisesti muutosprosessin läpiviemiseen, kun toiset yritykset kamppailevat jatkuvasti muutosten kourissa ja väki kulkee edestakaisin kuin pyöröovissa.

Työterveyslaitos on kirjannut mielekkään organisaatiomuutoksen periaatteita Internet-sivuillaan. Pääperiaatteita ovat rehellinen, avoin ja ymmärrettävä viestintä, henkilöstön kunnollinen osallistaminen muutoksen suunnitteluun ja toteutukseen, sekä erilaiset tarvittavat tukitoimet, jotka turvaavat onnistuneen muutoksen, ovat kaikki olennaisia asioita onnistuneen muutoksen läpiviemiseksi. Työterveyslaitoksen mukaan ensimmäinen tärkeistä periaatteista on nimenomaan viestintä. Parhaimmillaan muutosviestintä toimii molempiin suuntiin, ja siinä ovat osallisina sekä työntekijät, että työnantajapuoli. Tärkeää on, että molemmat osapuolet ovat ajantasalla tapahtuvista muutoksista organisaatiossa. Viestinnän ensisijainen tavoite tulisi olla se, että työntekijät ymmärtävät, miksi muutosta ollaan tekemässä juuri nyt, ja millaiseen lopputulokseen muutoksen avulla pyritään. Muutosprosessin ollessa käynnissä, työntekijöiden mielessä on monia kysymyksiä, joista tärkeimmät ovat, mitä muutos tarkoittaa minun kannaltani, ja mitä muutos vaatii minulta? (Työterveyslaitos, 2018.)

Työntekijöitä kiinnostavat myös omat mahdollisuutensa vaikuttaa muutosprosessiin, joten niistä tulisi viestiä hyvin selkeästi läpi organisaation. Työterveyslaitos kehoittaa laatimaan organisaatiotasoisena viestintäsuunnitelman, jossa kuvataan muutosprosessin eri vaiheet ja kohderyhmät. Suositeltavaa on myös kerrata tärkeitä viestejä useammin kuin kerran. (Työterveyslaitos, 2018.)

Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun Tutkimus- ja koulutuskeskus Synergoksen Ihmisten ja työhyvinvoinnin johtamisen tutkimus- ja kehittämisryhmä on samoilla linjoilla Työterveyslaitoksen kanssa raportissaan Muutosjohtamisen ABC – Ajatuksia muutoksen johtamisesta ja ihmisten johtamisesta muutoksessa. Heidän mukaansa muutosvastarintaa voidaan ennakoida ja vähentää, ja toisaalta henkilökuntaa saadaan myös sitoutettua organisaatiomuutokseen paremmin, kun hyödynnetään viestinnän ja kommunikaation keinoja jatkuvassa muutostulvassa. Erityisesti tulee kiinnittää kommunikoinnissa huomiota ihmisten työhyvinvointiin ja muutokseen sitouttamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että erilaisia viestinnän ja kommunikaation keinoja ovat esimerkiksi muutos- ja tiedotussuunnitelman tekeminen. Muutossuunnitelman tulisi sisältää täsmälliset muutosprosessien kuvaukset, muutoksen työntekijöille asettamat vaatimukset, ja

erityisesti suunnitelmassa tulee selvittää, miten muutoksessa huomioidaan erilaiset työprosessit, rutiinit, päällekkäisyydet, riskit, uhat ja epävarmuudet. (Synergos, 2008.)

7 Tutkimuksen toteuttaminen

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, soveltuuko Valtti-työasema sisäministeriön virkamiesten työhön. Alatavoitteena on kerätä eri ministeriöissä työskenteleviltä virkamiehiltä kokemuksia Valtti-käyttöönottoprosessista. Tässä luvussa kerron tarkemmin tutkimuksen toteuttamisesta käytännössä.

Aluksi kerron kyselytutkimuksesta, joka tehtiin sisäministeriön omalle Valtti-työaseman käyttöönottotestauksesta vastannelle työryhmälle. Sen jälkeen kerron haastatteluista, joiden avulla saimme lisää kokemuksia Valtti-työaseman käyttöönottoprosesseista muista ministeriöistä.

7.1 Webropol-kysely sisäministeriön työryhmälle

Työryhmän päätösprosessia varten teimme yhdessä toimeksiantajan kanssa kyselyn Valtti-työaseman testaukseen osallistuneelle testausryhmälle. Ryhmään kuului 31 virkamiestä, jotka työskentelivät sisäministeriön eri osastoilla ja erilaisissa tehtävissä. Minun tehtäväni oli analysoida kyselyn tulokset osana opinnäytetyötäni. Kyselyyn vastasi 21 henkilöä 31 virkamiehestä, jotka osallistuivat Valtti-työaseman testaukseen sisäministeriössä.

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää sisäministeriön testaustyöryhmältä, mitä kaikkia ohjelmia he tarvitsevat päivittäin, mitä ohjelmia he olisivat tarvinneet ja pystyvätkö he suoriutumaan päivittäisistä tehtävistä Valtti-työasemalla. Lisäksi pyysimme vapaa-sana-avoimella kysymyskentällä kommentteja, joista selviäisi tarkemmin, mitä testausryhmän virkamiehet ajattelivat Valtti-työaseman testauksesta.

7.2 Teemahaastattelut muiden ministeriöiden virkamiehille

Webropol- Kyselyn tuottaman tiedon lisäksi halusin selvittää hieman laajemmin, millaisia kokemuksia virkamiehillä oli Valtti-työaseman käytöstä. Tätä varten lähdin tekemään haastatteluja eri ministeriöihin. Haastattelukysymykset olin valinnut yhdessä toimeksiantajan kanssa.

Aluksi keräsin haastateltavien virkamiesten perustiedot, kuten nimet, asemat ja työtehtävät, jotta voisimme paremmin ymmärtää heidän taustojaan ja mielipiteitään. Haastateltavien pyynnöstä haastattelut on kuitenkin käsitelty anonyymeinä. Haastattelut tein opetus- ja kulttuuriministeriössä, oikeusministeriössä ja puolustusministeriössä. Nauhoitin ne älypuhelimien nauhoitin-sovelluksella, jonka jälkeen litteroin haastattelut

lähestulkoon sanasta sanaan puhtaaksi. Merkkasin erikseen viivoilla kohdat, joista en saanut selvää. Haastattelut olivat kuitenkin tallentuneet nauhoille selkeinä, joten litterointi sanasta sanaan oli helppoa.

Tarkoitukseni oli kartoittaa, millaisia kokemuksia työntekijöillä oli aiemmista työvälaineistä ja niiden toiminnasta. Halusin myös saada yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, miksi Valtti olisi tai ei olisi hyvä valinta sisäministeriön uudeksi työasemaksi. Tärkeää oli myös selvittää, onko Valtin myötä ilmennyt jonkinlaisia ongelmia yhteydenpidossa niihin hallinnon alan virastoihin ja muihin yhteistyökumppaneihin, jotka eivät ole Valtissa.

Lopuksi pureuduin Valtti-käyttöönottoprosessin viestintään ja siihen, miten muutoksesta oltiin tiedotettu. Valitsin tämän aihealueen haastattelun teemoihin, sillä avoin ja selkeä viestintä korostuu muutosprosessissa ja auttaa vaikuttamaan ihmisten mielipiteeseen muutoksen onnistumisesta. Viimeiseksi halusin vielä antaa virkamiehille vapaan kommentointimahdollisuuden, jotta saisin mahdollisesti kerättyä myös sellaista tärkeää tietoa, jota en ole alun perin pitänyt oleellisena käyttöönottokokemuksen kannalta.

7.3 Webropol-kyselyn tulostulosanalyysi

Sisäministeriön työryhmän kyselylomake toteutettiin Webropol-työkalulla, jonka avulla tuotin myös kyselyn tulostulosraportin. Webropol-ohjelma muodostaa raportin, jonka perusteella muotoilin helpommin ymmärrettäviä ja tuloksia paremmin kuvaavia taulukoita tuloksista. Tässä kappaleessa avaan tarkemmin kysymyksiä ja taulukoiden sisältöä ja ennen kaikkea tuloksia.

Ensimmäinen taulukko käsittelee kysymyksen 1 tuloksia. Kysymyksellä haluttiin selvittää, millaisia palveluita testaukseen osallistuneet virkamiehet käyttivät Valtti-työaseman testauksen aikana. Taulukossa luetellut ohjelmat ovat sisäministeriön käytössä olevia ohjelmistoja, joista osa on yleisesti käytössä koko valtioneuvostossa.

Taulukko 1. Kysymys 1 – Palvelut, joita käytin Valtissa

Ohjelman nimi	0 - 20 %	Ohjelman nimi	20 - 50 %	Ohjelman nimi	50 - 100 %
Eutori	6 %	Levyresurssit	24 %	Kampus	59 %
Webropol	6 %	Senaattila	29 %	Sähköposti (@vnk.fi)	65 %
ePassi	6 %	Timecon	29 %		
TOP-portaali	6 %	M2	41 %		
KAUKO	6 %	Kieku	47 %		
PTJ	18 %	Medioiden verkkosivut	47 %		
Tiimeri	18 %				
Skype for Business	18 %				
Sosiaalinen media	18 %				
Muut palvelut	18 %				
Rondo	12 %				
VaRa	12 %				
Hankeikkuna	12 %				

Vastauksien lukemista helpottaakseni jaoin tulokset prosenttiosuuksien mukaan. Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa näkyviä ohjelmia käytti 0-20 % virkamiehistä, keskimmaisessä sarakkeessa 20 – 50 % virkamiehistä ja oikean puolimmaisessa sarakkeessa ohjelmat, joita käytti 50 – 100 % virkamiehistä.

Vastauksien laaja jakautuneisuus selittyy sillä, että osa ohjelmistoista on käytössä vain tietyillä ministeriön osastoilla, ja sielläkin vain hyvin pienellä osalla ihmisiä. Toiset ohjelmistot taas ovat käytössä koko ministeriön laajuisesti. Osa ohjelmistoista tarvitaan vain harvoin, eikä niiden käyttötarve ole osunut juuri Valtti-testauksen aikaan. Suurin käyttäjäprosentti oli Kampus-intralla sekä sähköpostilla. Näiden toimivuus Valtissa on siis tulevaisuudessa erittäin tärkeää.

Kysymyksessä oli myös avoin kenttä, jossa pyydettiin vastaajia kertomaan, mikäli he käyttivät muita, kuin yllä mainittuja ohjelmia. Vastauksissa kerrottiin käytettävän pelastustoimen mediapalvelua sekä ”Delegate’s Portal”-sivua, joka on neuvoston sivusto, sekä AGM-sivua, joka on komission oma sivusto.

Toisella kysymyksellä haluttiin selvittää, mitä kaikkia palveluita sisäministeriön virkamiehet olisivat tarvinneet Valtissa. Tämä kysymys otettiin mukaan siksi, että Valtti-työasemaan ei ainakaan toistaiseksi olla ottamassa käyttöön kaikkia sisäministeriön ja valtioneuvoston käyttämiä järjestelmiä, mikä vaikuttaisi olennaisesti virkamiesten työtehtävistä suoriutumiseen. Näin ollen virkamiehet joutuisivat käyttämään rinnakkain kahta työasemaa, ja vaihtamaan työkonetta aina työtehtävistä riippuen.

Taulukko 2. Kysymys 2 - Palvelut, joita olisin tarvinnut Valtissa

Ohjelman nimi	0 - 20 %	Ohjelman nimi	20 - 50 %	Ohjelman nimi	50 - 100 %
Acta-Kieku-integraatio	5,26 %	Portti (käyttöoikeuksien hakujärjestelmä)	15,79 %	Sharepoint-työtilat (Neukkarit)	68,42 %
Sopimushallinta	5,26 %	Tuue-Helpdesk, Tokka-portaali	26,32 %	Virtu-kirjautuminen järjestelmiin	68,42 %
Rajan intra	5,26 %	Verkkokoulutusohjelma (Granite)	26,32 %	Acta	73,68 %
QPR Enterprice Tuve-tietojärjestelmien...	5,26 %	Tuue-videoneuvottelu	42,11 %	Projektikansiot	84,21 %
Polycomin videostriimauspalvelu	5,26 %	Alaisen hallinnon yhteystiedot ja jakelulistat	52,63 %	Henkilökohtainen verkkolevy (K-asema)	84,21 %
Joiku	10,53 %			Lync	89,47 %
Poliisin intra	10,53 %			Sähköposti@intermin.fi	89,47 %
MOT (sanakirja, kielipalvelut)	10,53 %				
Prime/JUPO-julkaisujärjestelmä	10,53 %				
Qlik, johdon raportointityökalu	10,53 %				
Turvallisuushavaintotyökalu	10,53 %				
Muu, mitä:	10,53 %				

Tuloksien mukaan vähiten testikäyttöön osallistuneet virkamiehet olisivat tarvinneet Acta-Kieku-integraatiota, Sopimushallinta-järjestelmää, Rajavartiolaitoksen intranettiä, sekä "QPR Enterprice Tuve-tietojärjestelmien..."-järjestelmää sekä Polycomin videostriimauspalvelua. Näitä palveluita olisi tarvinnut vain 5,26 % testaaajista.

Toisiksi vähiten virkamiehet olisivat tarvinneet Joikua, Poliisin intraa, MOT-sanakirja- ja kielipalvelua, Prime/JUPO-julkaisujärjestelmää, Qlik-johdon raportointityökalua, sekä Turvallisuushavaintotyökalua. Näillä järjestelmillä oli tarvisijoita vain 10, 53 %.

Portti-käyttöoikeuksien hakujärjestelmää olisi tarvinnut 15, 79 % testaaajista, Tuue-Helpdeskiä ja Tokka-portaalia ja verkkokoulutusjärjestelmä Granitea 26,32 % testaaajista. Tuue-videoneuvottelupalvelua olisi tarvinnut 42,11 % testaaajista. Acta-asiakirjanhallintajärjestelmää kaipasi ohjelmistovalikoimaan 73, 68 % testaaajista. Toisiksi eniten, 84, 21 % testaaajista olisi tarvinnut käyttöönsä projektikansioita sekä verkkolevyjä. Alaisen hallinnon yhteystietoja ja jakelulistoja olisi halunnut käyttää 52, 63 % testaaajista. Sharepoint-työtiloja sekä Virtu-kirjautumispalveluja olisi tarvinnut 68, 42 % testaaajista. Eniten virkamiehet olisivat kuitenkin tarvinneet käyttöönsä Lynciä ja sähköpostia, näillä tarvisijoita oli 89,47 % testaaajista.

"Muu, mikä"-kenttään testaaajat vastasivat, että olisivat tarvinneet Tursel-rekisteriä, Palkeiden Pointti-järjestelmää, sekä Rajavartiotoiminnan ja Rajavartiolaitoksen järjestelmiä.

Tulokset selittyvät osin sillä, että Valtti-työaseman testauksen aikana sisäministeriön tietohallintoyksikkö ei ollut saanut kaikkia eniten tarvittavia ohjelmistoja, kuten sähköpostia ja verkkolevyjä toimimaan Valtti-työasemalla. Samoin esimerkiksi Virtu-kirjautumispalvelu on tulossa Valtti-työasemaan käytettäväksi. Vähiten testaaajien tarvitsemat ohjelmistot taas

ovat sellaisia, joita muutenkin käyttää lähinnä pieni määrä virkamiehiä, eivätkä hekään välttämättä kovin usein.

Kolmannessa kysymyksessä haluttiin selvittää suoraan virkamiesten oma mielipide, pystyisivätkö he selviämään työtehtävistään pelkästään Valtti-työaseman avulla. Vain 16 % testaukseen osallistuneista virkamiehistä olisi pystynyt hoitamaan kaikki työtehtävänsä Valtti-työasemalla. 84 % testaaajista olisi tarvinnut vielä muita palveluita Tuve-työasemalta.

Taulukko 3. Kysymys 3 - Jos käytössäsi olisi pelkästään Valtti-työasema, voisitko hoitaa sillä kaikki työtehtävät?

Kyllä = 16 %
Ei, tarvitsen seuraavia palveluita Tuvesta = 84 %

Vastanneista testaaajista vain 16 % olisi voinut hoitaa kaikki työtehtävänsä Valtti-työasemalla. 84 % vastaajista taas olisi tarvinnut Tuve-työasemalta muita palveluita hoitaakseen työnsä.

Avoimessa vastauskentässä vastaajat kertoivat, mitä ohjelmistoja tarvitsisivat työssään Tuve-asemalta. Kommentit on käyty läpi ja ohjelmistot valittu sen mukaan, että ne on mainittu kommentteissa vähintään kerran. Analyysia varten laskettiin, kuinka monta kertaa kyseiset ohjelmat mainittiin kommentteissa.

Taulukko 4. Kysymys 3 – Palvelut, joita tarvitsisin Tuvesta

Sähköposti	5	Kieku	1
Lync	5	Sharepoint	1
Acta	5	Helppari	2
Projektikansiot	6	Tokka	1
Prime	1	Tursel- rekisteri	1
Hallinnonalan yhteystiedot	2	Pointti	1
Qlick	1		

Yllä oleva taulukko käy hyvin yksiin myös kysymys nro 2:sen vastauksien kanssa. Tässäkin taulukossa tuli esille se, että tärkeimmät yhteydenpitokanavat, kuten sähköposti ja Lync, ovat virkamiehille tärkeitä viestintävälineitä, ja niiden toiminta tulisi turvata työasemasta riippumatta. Tärkeitä työvälineitä ovat myös Acta-asiakirjanhallintajärjestelmä sekä projektikansiot, sillä niitä käytetään mm. asiakirjojen tekemiseen ja allekirjoittamiseen, ja projektikansioissa säilytetään tiedostoja, joihin kaikilla

ministeriön työntekijöillä on pääsy. Taulukon mukaan vähemmän tarvitut järjestelmät ovat harvemmin käytettyjä, eivätkä yhtä olennaisia jokapäiväisessä käytössä.

Taulukko 5. Kysymys 4 - Jos käytössäsi olisi pelkästään Tuve-työasema, voisitko hoitaa sillä kaikki työtehtävät?

Kyllä = 74%
Ei, tarvitsen seuraavia palveluita Valtista = 26%

Tuve-työasemalla tehtävänsä pystyisi hoitamaan 74 % vastaajista. Valtista lisäpalveluita tarvitsisi 26 % vastaajista.

Avoimessa vastauskentässä vastaajat kertoivat, mitä ohjelmistoja tarvitsisivat työssään Tuve-asemalta. Kommentit on käyty läpi ja ohjelmistot valittu sen mukaan, että ne on mainittu kommenteissa vähintään kerran. Analyysia varten laskettiin, kuinka monta kertaa kyseiset ohjelmat mainittiin kommenteissa.

Taulukko 6. Kysymys 4 – Palvelut, joita tarvitsisin Valtista

PTJ	3
Buketti	1
Skype for Business	1

Tuve-työasema on tällä hetkellä sisäministeriössä käytössä oleva työasema, joten sen toiminnallisuus on suunniteltu siten, että virkamiehet voivat hoitaa sen avulla päivittäiset työtehtävät, eivätkä tarvitse siihen kahta erillistä työasemaa. Valtti-työasemasta vain muutama vastaaja tarvitsisi vain muutamaa ohjelmaa, jotka sinne ollaan saatu ohjelmoitua onnistuneesti testikäytön aikana.

Taulukko 7. Kysymys 5 - Arvioi kahden aseman käyttötarvettasi

Jos pääasiallinen työasemani on Tuve, tarvitsen Valtti-työasemaa:	
Harvemmin	47,43 %
Kuukausittain	10,53 %
Viikoittain	26,31 %
Päivittäin	15,79 %
Jos pääasiallinen työasemani on Valtti, tarvitsen Tuve-työasemaa:	
Harvemmin	16,67 %
Kuukausittain	16,67 %
Viikoittain	11,11 %
Päivittäin	55,55 %

Mikäli sisäministeriössä siirryttäisiin käyttämään kahta työasemaa, virkamiehet joutuisivat vaihtamaan konetta työtehtävien mukaan, mikä hidastaisi ja tauottaisi työntekoa tarpeettomasti. Mikäli pääasiallinen työasema olisi Tuve-, testaaajista 47,43 % tarvitsisi Valtti-työasemaa harvemmin kuin kerran kuussa. 10,53 % tarvitsisi Valtti-työasemaa kuukausittain, 26,31 % viikottain, ja vain 15,79 % testaaajista tarvitsisi sitä päivittäin.

Mikäli taas pääasiallinen työasema olisi Valtti, Tuve-työasemalle olisi tarvetta harvemmin kuin kerran kuussa 16,67 %:lla virkamiehistä. Kuukausittain tarvitsijoita olisi saman verran, 16,67 %. Viikoittain Tuvea tarvitsisi 11,11 % ja päivittäin 55,55 % virkamiehistä.

Tuve-työasemaa tarvitsisi siis selkeästi useampi, mikäli ministeriössä siirryttäisiin käyttämään Valttia nyky muodossaan. Valttia taas kaipaisi vain muutama virkamies.

Kyselyn lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus vastata ”Vapaa sana”-kenttään avoimesti ja kertoa käyttökokemuksiaan avoimesti, ilman merkkirajoituksia. Tällä kysymyksellä työryhmä toivoi saavansa enemmän laadulliseen tutkimukseen soveltuvaa dataa, ja kenties kommentteja, jotka eivät olisi tulleet näkyviin strukturoiduissa kysymyksissä. Vastaajien anonyymiteetin suojaamiseksi olen pelkistänyt vastaajien vastauksia ja yhtenäistänyt niitä muodostamalla vastauksista yhteneväisiä luokkia ja etsimällä niistä toistuvia käsitteitä.

Vapaa sana-kentässä kerrottiin mm. huomioita siitä, että jatkossa haluttaisiin välttää tilanne, jossa jokaiselle palvelulle ja tietojärjestelmälle jouduttaisiin määrittämään erikseen nimetty työväline. Testaajat toivoivat toimivaa kokonaisuutta, jossa huomioitaisiin käyttäjien tarpeet työtehtävien mukaan, ja mahdollistettaisiin erilaisten päätelaitteiden käyttö eri käyttötarkoitusten mukaan, kuitenkin mobiilikäyttöä sekä etätyöskentelyä unohtamatta.

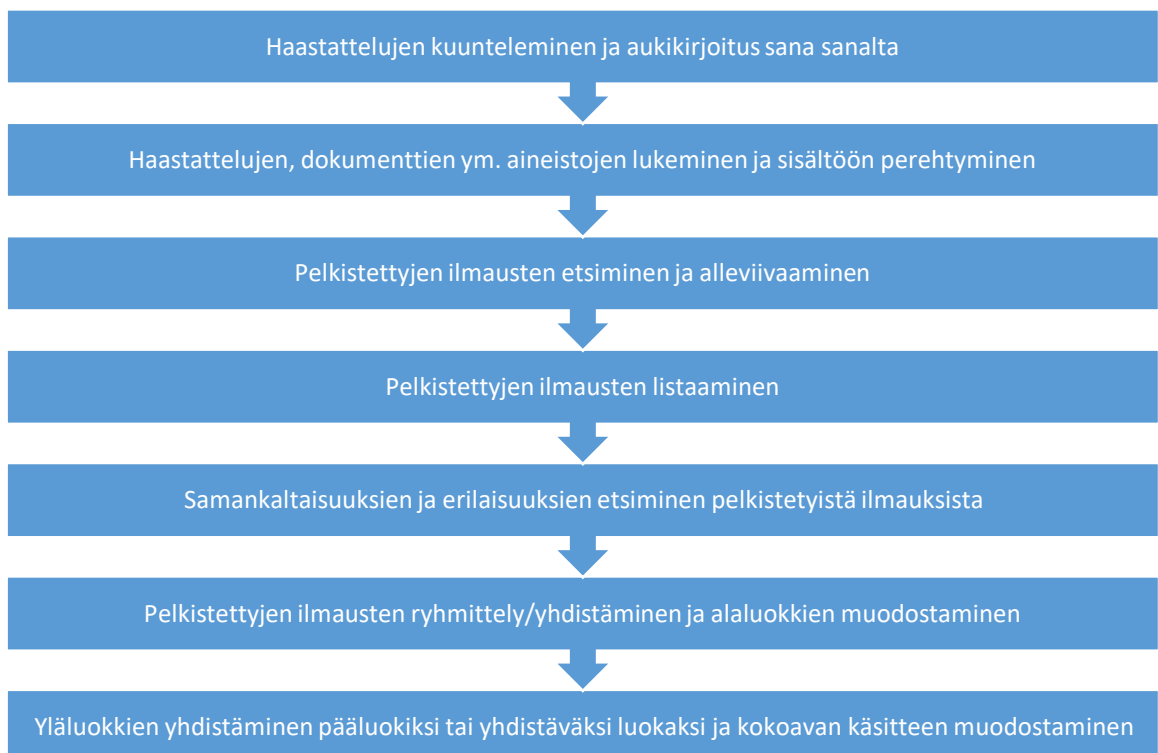
Joillakin vastaajille Valtti-työasemalla kokeillut järjestelmät toimivat hyvin, mutta osa sisäministeriön käyttämistä järjestelmistä ei ollut vielä toiminnassa Valtti-koneella ja he kokivat testauksen olleen siksi hankalaa. Osa vastaajista taas koki kahden työkoneen käytön hankalaksi ja epämiellyttäväksi. Erään testaajan Valtti-työaseman testikäyttö ei onnistunut lainkaan käyttöjärjestelmään liittyvien ongelmien vuoksi. Toiset kokivat Tuve-työaseman käytön helpommaksi oman työskentelyn kannalta, koska suurin osa työssä tarvittavista järjestelmistä oli siinä.

Toiminta suhteessa alaiseen hallintoon Valtti-työaseman avulla oli joillakin virkamiehillä hankalaa, koska kaikilla säädösvalmistelijoilla ei ollut Valtti-työasemaa käytössään. Skype

for Businessin käyttömahdollisuutta muiden ministeriöiden välillä pidettiin erittäin tärkeänä. Sähköpostin ja tulostinten asennus koettiin Valtti-työasemalla vaikeaksi. Osa testaaajista pystyi hoitamaan pääosan työtehtävistä Valtti-työasemalla, mutta Valtorin palveluiden toimivuus aiheutti epäilyksiä. Jotkut testaaajista toivoivat Valttiin nopeampaa internet-yhteyttä. Valtti-työaseman epäiltiin toimivan vain tehtävissä, joissa käytetään valtionhallinnon yhteisiä järjestelmiä tai tehtävissä, jotka hoidetaan ulkoisilla selainyhteyksillä sekä tiedostojen siirtämisellä selaimen kautta. Nettiylläpito Valtti-koneella sen sijaan koettiin helpoksi. Osalla Valtti-työaseman testaus jäi vähäiseksi tai olemattomaksi haastavan työtilanteen takia.

7.4 Haastattelujen analysointi

Analyysiä tehdessäni käytin hyväkseni Milesin ja Hubermanin (1944) aineistolähtöisen sisällönanalyysin metodologia. Milesin ja Hubermanin mukaan aineistolähtöisessä laadullisessa eli induktiivisen aineiston analyysissä on kolme vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto redustoidaan, eli pelkistetään. Toisessa vaiheessa aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään ja kolmannessa vaiheessa abstrahoidaan eli muodostetaan aineistosta teoreettisia käsitteistöjä. Alla oleva kuvio selventää prosessia. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.)

Kuvio 2. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Mukaillen Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123.)

Aloitin haastattelujen analyysin litteroimalla haastattelut puhtaaksi käyttämällä sanatarkkaa litterointimetodia, jossa kirjoitetaan puhtaaksi myös äänteet, toistot sekä lauseenrakenteet siten, kuin haastatteliija on ne sanonut. Tämä oli hyvin työläs metodi, mutta minulla oli aiempaa kokemusta sen tekemisestä. Onneksi haastattelut olivat onnistuneet hyvin, ja sain ne nauhalle selkeinä ilman taustahälinää, joten litterointi oli melko helppoa. Halusin pitää haastatteludokumentin mahdollisimman selkeänä, joten käytin ainoastaan tavuviivaa merkinä siitä, mikäli haastatteluissa oli sanoja, joista en jostain syystä saanut selvää. Näitä ei onneksi tarvinnut juurikaan käyttää. Tein jokaisesta haastattelusta oman Word-dokumentin, johon tallensin myös haastateltavan tiedot ja haastattelupäivämäärän.

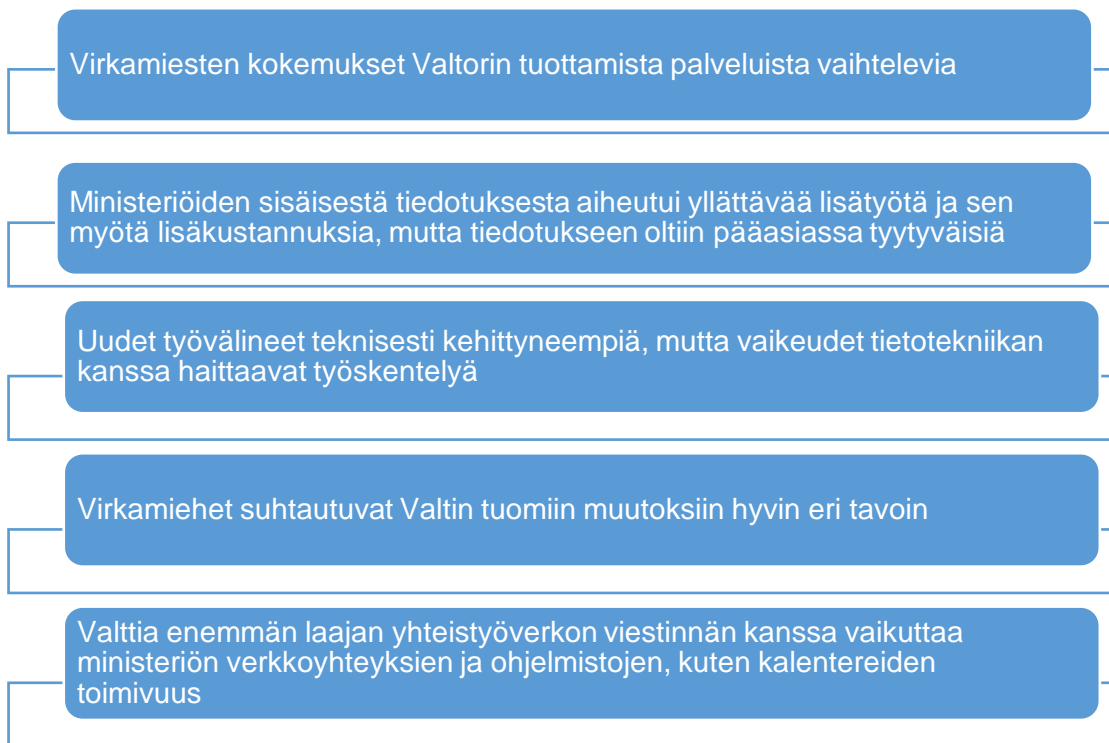
Haastatteluista muokkasin yhtenäisen Word-dokumentin, johon laitoin ensin kysymykset, ja kysymyksen perään alkuperäisen vastauksen, ja tämän perään laitoin pelkistetyn version. Pelkistetyssä versiossa olin karsinut kaikki täytesanat, äännähdykset, toistot ja lisäksi muokkasin kieltä tarvittaessa selkeämmäksi ja muutin joitain lauseenrakenteita selventääkseni puhujan sanomaa. Pelkistettyihin versioihin pyrin jättämään vain ne osat puheesta, jotka olivat oleellisia kysymyksiä kannalta. Muokkasin joitakin sanoja myös puhekielisestä muodosta kirjakielisempään muotoon, jotta käsitteistön muodostaminen olisi helpompaa. Näiden alkuperäisten ja pelkistettyjen versioiden käsittelyn jälkeen lisäsin jokaisen kysymyksen perään taulukon, johon kokosin ensin kaikki kysymyksen pelkistetyt vastausversiot. Taulukon toiseen sarakkeeseen muodostin pelkistetyt ilmaukset.

Selkeyttääkseni prosessia, muodostin myös Excel-tilukon, johon keräsin haastattelut sekä luomani käsitteet. Ensimmäiseen välilehteen loin taulukon, jossa minulla oli kaikki haastatteluvastaukset alkuperäisissä muodoissaan. Vasemmassa sarakkeessa oli otsikkona haastattelukysymykset, ja sen alla haastattelun järjestysnumero. Oikealla yläostikoissa oli kysymys, ja sen alla vastaukset per haastattelu. Seuraavaan välilehteen kokosin Word-tiedoston taulukkoihin muodostamani käsitteet, jotka järjestin vielä omiksi, pelkistetyiksi ilmauksineen. Kun aloin vihdoin yhdistellä pelkistettyjä ilmauksia omiin alaluokkiinsa, päätin luopua yksittäisistä kysymysten sisällä olevista pelkistetyistä käsitteistä, koska moni virkamies oli pohtinut samoja teemoja usean kysymyksen kohdalla. Alaluokat yhdistelin edelleen yläluokiksi, jotka taas pääluokiksi. Tämän jälkeen en katsonut enää voivani yhdistää luokkia järkevästi keskenään, joten koin, että kokoavan käsitteen luomiseen riittävät pääluokat. Seuraava kuvio 3 esittelee haastattelujen pohjalta luomani käsitteet ja niiden klusteroinnin eri luokkiin.

Kuvio 3. Tutkimuksessa käytetyt luokat ja niiden alakäsitteet (Salmela, 2019).

Pääluokkien yhdistämisen jälkeen minusta ei tuntunut järkevältä jakaa käsitteitä enää pienempiin itsenäisiin luokkiin, vaan päätin muodostaa lopuista käsitteistä yhdistä luokkia, joiden pohjalta pystyisin vastaamaan tutkimusongelmaani, eli pystyvätkö sisäministeriön virkamiehet suoriutumaan päivittäisistä tehtävistään Valtti-työaseman avulla. Alla olevassa kuviossa 4 listataan pääluokista rakentamani yhdistävät luokat.

Kuvio 4. Tutkimuksessa muodostetut yhdistävät luokat (Salmela, 2019).

7.5 Haastatteluiden tulokset

Pääluokkien avulla muodostin viisi yhdistävää luokkaa, jotka tuovat hyvin esiin haastattelututkimuksen tuloksia.

Ensimmäinen yhdistävä luokka, ”Virkamiesten kokemukset Valtorin tuottamista palveluista vaihtelevia” koostuu erilaisista kommentteista Valtorin tuottamista palveluista, joita ovat teknisen tuen palvelut, sekä työvälineiden koordinoitipalvelut. Valtori ylläpitää palvelupistettä Aleksanterinkadulla, josta virkamiehet hakevat työvälineensä. Aleksanterinkadun toimipisteen palveluihin oltiin haastatteluissa tyytyväisiä. Toisaalta Valtorin tuottaman it-tuen palvelu koettiin kasvottomaksi ja persoonattomaksi. Aikaisemmin ministeriöillä on ollut oma käyttäjätuki, josta on saanut henkilökohtaista palvelua. Lisäksi Valtorin ongelmanratkaisut koettiin hitaina, sillä palvelupyyntöjen käsittely kesti kauan, eikä ongelmiin välttämättä löytynyt selkeää tai edes maallikon tietoteknisillä taidoilla ymmärrettävää ratkaisua.

Toinen yhdistävä luokka, ”Ministeriöiden sisäisestä tiedotuksesta aiheutui yllättävää lisätyötä ja sen myötä lisäkustannuksia, mutta tiedotukseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä”, koostuu lähes pelkästään positiivisista kommentteista koettuun tiedotukseen.

Haastateltavat kertoivat olevasta tyytyväisiä tiedotukseen, ja kokivat, että yleinen tiedotus työaseman muuttumisesta Valtti-työasemaksi oli onnistunutta. Sen sijaan erityisesti

oikeusministeriössä olisi kaivattu pidempään tiedotusta Valtti-työaseman muutoksien yksityiskohdista, kuten esimerkiksi siitä, että ministeriön yhteiset kiintolevyasemat, josta virkamiesten päivittäin tarvitsemat tietotyön dokumentit löytyvät, ovatkin siirtymässä eri paikkaan. Kuitenkin suurimmista muutoksista koettiin tiedotetun hyvin. Viisi kuudesta virkamiehestä mainitsi, että ministeriön oma viestintäyksikkö oli tehnyt todella paljon töitä, jotta ministeriön virkamiehet ymmärtäisivät, mistä Valtti-työaseman käyttöönottoprosessissa olisi kyse.

Eriyisen paljon haastateltavat kehuivat uusien työasemien käyttöönottilaisuuksia erittäin hyvin järjestetyiksi. Viisi haastateltavaa kuudesta kertoivat, että olivat kokeneet käyttöönottilaisuudet erittäin helpoina käyttäjien näkökulmasta. Valtori järjesti tilaisuuksia, joista käyttäjä valitsi parhaiten itselleen sopivan tilaisuuden. Tilaisuuteen oli varattu tarpeeksi henkilökuntaa, jotta virkamiehet saivat myös henkilökohtaista neuvontaa, mikäli ei täysin ymmärtänyt annettua ohjeistusta. Toisaalta osa virkamiehistä ilmaisi myös huolensa siitä, että Valtorin it-tukihenkilöstö käytti ohjeistaessaan melko paljon omaa ammattitermistöään, mitä ei-tietoteknisesti taitavat virkamiehet välttämättä ymmärrä. Osallistuminen tilaisuuteen vaati siis jonkin verran tietotekniikan termistön tuntemusta ja osaamista.

Kolmas yhdistävä luokka, ” Uudet työvälineet teknisesti kehittyneempiä, mutta vaikeudet tietotekniikan kanssa haittaavat työskentelyä”, sisältävät tarkempia tietoja uusista Valtti-tietokoneista. Koneet ovat teknisiltä ominaisuuksiltaan parempia kuin aiemmat, niissä on esimerkiksi tehokkaampi näytönohjain sekä enemmän muistia, mikä osaltaan tekee koneesta nopeamman ja luotettavamman. Sillä on myös miellyttävämpi työskennellä. Toimisto-ohjelmat päivitettiin uusiin versioihin. Käyttöjärjestelmä päivitettiin nykyaikaiseen Windows 10-järjestelmään, johon on saatavilla ajantasasta käyttötukea Microsoftilta. Valtin myötä uutena ominaisuutena julkaistiin sovelluskauppa, josta virkamiehet voivat itse ladata ja päivittää valtioneuvoston ministeriöiden käyttöön hyväksymiä sovelluksia.

Oikeusministeriön virkamies kertoi, että heillä oli valittavanaan kaksi konetta. Näin varmistettiin, että ne, jotka joutuvat työssään käyttämään raskaita ohjelmia, saisivat halutessaan tehokkaammat koneet. Myös nämä vähemmän tehokkaat työasemat olivat teknisiltä ominaisuuksiltaan parempia, kuin alkuperäiset työasemat. Valintamahdollisuus paransi ministeriöläisten kokemuksia Valtti-työaseman käyttöönottoprosessissa selvästi. Oikeusministeriön pilottityöryhmän jäsenet olivat kuulleet lähes pelkästään positiivista palautetta kollegoiltaan uusista laitteista. Myös verkkoyhteydet toimivat uusilla koneilla paremmin. Oikeusministeriön tietohallinto teki kovasti töitä, jotta käyttöönottoprosessi saatiin mahdollisimman sujuvaksi. Testausvaihe myöhästyi alkuperäisestä aikataulustaan

n. puoli vuotta, sillä koneet haluttiin saada täyteen toimintavarmuuteen ennen käyttöönottoa kaikissa työympäristöissä.

Puolustusministeriön haastattelussa taas korostettiin erityisesti viestinnän osuutta, sillä ministeriön viestintä ikään kuin toimi tulkkina Valtorin ja virkamiesten välillä, ja pyrki selkiyttämään Valtorin varsin teknisen selostuksen muutosprosessissa virkamiehille, jotta myös vähemmän teknisesti orientoituneet ihmiset ymmärtäisivät tulevan muutosprosessin merkityksen myös.

Neljäs yhdistävä luokka, ”Virkamiehet suhtautuvat Valtin tuomiin muutoksiin hyvin eri tavoin”, sisältää käsitteistöä, jonka perusteella avaan tarkemmin ministeriöläisten suhtautumista Valtin tuomiin muutoksiin. Kuten ihmisillä elämässä yleensä, virkamiehillä on hyvin vaihteleva muutosten sietokyky. Toki muutosten sietokykyyn vaikuttaa erityisesti se, miten muutos on työpaikalla käytännössä järjestetty.

Valtioneuvoston ajatusta siitä, että jokaisessa ministeriössä olisi jatkossa samanlaiset työskentelyvälineet, ja ne yhdessä teknisen tuen kanssa saisi samasta paikasta, oli haastateltavien virkamiesten mielestä hyvä ajatus. Haastateltavat kannattivat toimintojen selkiyttämistä, päällekkäisyyksien poistamista ja toimintojen yhtenäistämistä ministeriöiden välillä. Ajatuksen ei vain odotettu toimivan käytännössä, ainakaan vielä, sillä jokaisen ministeriön lähtökohdat tulevaan muutokseen olivat niin erilaiset. Toisissa ministeriöissä muutos oli koettu ennako-odotuksia pienempänä, loppujen lopuksi muutoksia olivat ainoastaan uusi työkone, käyttöjärjestelmän vaihtuminen Windows 10-käyttöjärjestelmään, sekä uusi sovelluskauppa Software Center. Toisissa ministeriöissä taas sinänsä yksinkertaisilta tuntuvat asiat, kuten esimerkiksi kiintolevyjen sijaintipaikan siirto koettiin hyvin suurena asiana, ja tietohallinto oli saanut tästä muutoksesta paljon negatiivista palautetta. Osa ministeriöläisistä koki, että muutoksia tuli Valtin myötä liikaa kerralla, ja niistä olisi pitänyt tiedottaa nykyistä pidempään, jotta yksityiskohtaisiin muutoksiin olisi osannut etukäteen varautua tarpeeksi.

Kokemukseen Valtin käyttöönotosta vaikutti myös se, mitä virkamiehet olivat kuulleet etukäteen kollegoilta, joiden työpaikalla uusi työasema oli jo otettu käyttöön. Haastatellut virkamiehet erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriöstä olivat kuulleet kollegoiltaan alaisen hallinnon virastoista, että kaikki tulee muutoksen myötä menemään sekaisin, tarvittavia dokumentteja ei löydy mistään ja yksinkertaisetkaan asiat, kuten kalenterijärjestelmä, ei enää toimi. Ei siis ihme, että suhtautuminen muutokseen oli alusta alkaen varsin negatiivista, eikä se voinut olla vaikuttamatta virkamiesten Valtti-työaseman käyttöönottokokemukseen. Negatiivisten ennako-odotusten vallitessa pienetkin

vastoinkäymiset saavat helposti joskus suhteettoman suuret mittasuhteet. Toisaalta virkamiesten haastatteluissa tuli ilmi monia työntekoa oikeasti hidastavia ja selkeästi haittaavia seikkoja, joten negatiivinen suhtautuminen muutokseen ei ole ihme.

Viimeinen, eli viides yhdistävä luokka on ”Valttia enemmän laajan yhteistyöverkon viestinnän kanssa vaikuttaa ministeriön verkkoyhteyksien ja ohjelmistojen, kuten kalentereiden toimivuus”. Kaikki virkamiehet mainitsivat haastatteluissaan, että tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat muut ministeriöt, eduskunta, sekä oman alaisen hallinnon virastot. Näistä yhteistyökumppaneista vain muut ministeriöt sekä pieni osa alaisen hallinnon virastoista oli siirtynyt käyttämään Valtti-työasemaa. Kukaan haastattelemani virkamiehistä ei kokenut tätä ongelmalliseksi yhteydenpidon kannalta, joskin toimivaa Skype for Business-yhteyttä kaivattiin myös niiden virastojen välille, jotka eivät olleet Valtti-työaseman käyttäjiä. Virkamiehet myös mainitsivat, että olihan se kätevää, kun yhteistyökumppaneiden kalenterit ja yhteystiedot näki kirjautumalla omaan verkkoon. Kukaan ei kuitenkaan kokenut sitä ongelmalliseksi yhteydenpidon kannalta, mikäli alaisen hallinnon virastot ja muut yhteistyökumppanit eivät olleet ottaneet Valtti-työasemaa käyttöön.

Tärkeämpiä työkaluina yhteydenpidon kannalta pidettiin toimivaa verkkoyhteyttä, sähköpostia ja kalenteria. Osa virkamiehistä oli Valtti-työaseman myötä kokenut ongelmia sähköpostin toiminnassa, viestejä saattoi kadota, ja esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriössä kalenterit olivat lakanneet näkymästä kokonaan. Erityisesti sihteerit kokivat tämän hyvin ongelmallisena, sillä toimeksiannot tulivat pääasiassa sähköpostitse, ja kalentereiden hallinta on tärkeä osa sihteerien töitä. Vaikka näistä ei välttämättä voida suoraan syyttää Valtti-työasemaa, sen käyttöönotto vaikeutti aiemmin toimineiden järjestelmien käyttöä. Tämä vaikutti suoraan virkamiesten kokemuksiin Valtti-työaseman käyttöönotosta.

8 Tulosten yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön päätavoitteena oli selvittää, pystyvätkö virkamiehet selviytymään päivittäisestä työstään Valtti-työaseman avulla. Tutkimusta varten keräsin materiaalia Webropol-kyselylomakkeella, joka lähetettiin sisäministeriön Valtti-työaseman testausryhmälle, sekä haastatteleamalla kuutta virkamiestä kolmesta eri ministeriöstä.

Haastattelut rakensin puolistrukturoidun teemahaastattelun periaatteiden mukaisesti tietoperustassa käsiteltävien teemojen pohjalta. Teemoissa käsittelen työn muutosta, digitalisaatiosa valtion hallinnossa, sekä onnistunutta viestintää. Haastattelukysymykset heijastelevat tietoperustan teemoja. Haastateltavat työskentelevät opetus- ja kulttuuriministeriössä, puolustusministeriössä ja oikeusministeriössä. Tutkimuskysymykset koostuivat eri osa-alueista, joissa halusin selvittää ministeriöiden tilannetta ennen Valtti-työaseman tuloa, ministeriöiden tilannetta Valtti-työaseman käyttöönoton jälkeen, kommunikointia alaisen hallinnon virastojen kanssa, Valtti-työaseman sopivuutta ministeriötyöskentelyyn, työnteon muuttuneet käytännöt, sekä tiedotuksen onnistuminen muutosprosessissa.

Haastateltavat kertoivat hyvin avoimesti kokemuksiaan Valtti-työaseman käyttöönottoprosesseista. Jokaisella ministeriöllä oli erilaiset lähtökohdat Valtti-työaseman käytön aloittamiseen. Haastateltavista virkamiehistä huomasi kyllä, että osa ministeriöistä oli huomattavasti paremmin valmistautuneita Valtin käyttöönottoon, kuin toiset. Positiivisempaa palautetta Valtista oli tullut selkeästi niistä ministeriöistä, joissa Valtin käytön aloittamiseen oli valmistauduttu koko ministeriön tasolla paremmin kuin niissä ministeriöissä, joissa Valtti oli otettu käyttöön esimerkiksi ilman kunnollista testausjaksoa. Parhaiten Valtin käyttöönotto tuntui onnistuneen oikeusministeriössä, jossa käyttöönottoprosessi oli myöhästynyt puolella vuodella, kun työryhmä oli halunnut, että kaikki Valtin tuomat muutokset on varmasti otettu huomioon, ja kehitystyö on viety loppuun asti, eikä Valttia oteta käyttöön keskeneräisenä. Eniten erilaisista ongelmista tuntui taas kärsineen opetus- ja kulttuuriministeriö. Siellä Valtin kanssa oli ollut ongelmia perustoiminnoista lähtien, esimerkiksi kalentereiden kanssa oli koettu paljon haasteita.

Haastattelututkimuksen jatkotoimenpiteet toteutin aineistolähtöisen analyysimenetelmän avulla, eli ensin taulukoin kaikki vastaukset, sitten pelkistin vastaukset siten, että ne sisälsivät vain kysymysten kannalta olellisen tekstin, jonka muokkasin vielä selkeämpään ja kirjakielisempään muotoon. Näistä pelkistetyistä teksteistä muokkasin pelkistettyjä ilmauksia, jotka luokittelin ala- pää-, ja yläluokkiin. Yläluokat yhdistelin vielä omiksi kategorioiksi yhdistäväksi luokaksi. Yhdistäviä luokkia tuli kaiken kaikkiaan viisi

kappaletta. Aineistolähtöisen analyysimenetelmän avulla halusin välttää sitä, että omat mielipiteeni tai kuulemani kokemukset vaikuttaisivat liikaa aineistosta esille nouseviin teemoihin. Halusin pysyä puolueettomana tarkkailijana ja tuottaa mahdollisimman luotettavaa ja yleistettävissä olevaa tutkimusmateriaalia sisäministeriön käyttöön.

9 Johtopäätökset ja arviointi

Tässä luvussa kerron opinnäytetyöni pohjalta tehdyistä johtopäätöksistä sekä arvioin työn luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä. Viimeisessä kappaleessa käsittelen työn ja oppimisen arviointia tarkemmin.

9.1 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotukset

Ehkä tärkeimpänä kehitysehdotuksena nostaisin esiin sen, että uuden työaseman käyttöönottoprojektiin tulee varata tarpeeksi aikaa ja resursseja, jotta projekti saadaan vietyä sisäministeriössä läpi ilman muiden ministeriöiden kokemia ongelmia. Keskenäistä työasemaa ei kannata ottaa käyttöön, sillä jatkuvat ongelmat perustoiminnoissa, kuten kalentereissa ja sähköpostissa ja dokumenttien avaamisissa turhauttavat henkilökuntaa ja ruuhkauttavat Valtorin asiakaspalvelupistettä ja IT-tuen entuudestaan.

Valtti-työasemien käyttöönottoprosesseissa olisi paljonkin tutkittavaa, mikäli vain aikaa ja resursseja löytyisi. Tutkimuksen voisi laajentaa koskemaan koko valtioneuvostoa ja sen voisi toteuttaa myös kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, jolloin kattavuus olisi parempi. Toki haastatteluiden avulla saisi tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa virkamiesten kokemuksista, mutta niiden tekeminen jokaisessa ministeriössä kattavasti vaatisi paljon resursseja ja aikaa käydä haastattelut läpi. Toisaalta käyttöönottoprosessia voisi tutkia myös Valtorin näkökulmasta ja selvittää, mikä siellä tuottaa eniten vaikeuksia valtioneuvoston toimintojen ylläpitämiseen ja hoitamiseen liittyen. Tarkempaa tutkimusta voisi tehdä myös yksinomaan siitä, millaisia ongelmia virkamiehet ovat kokeneet käyttäessään Valttia, mikäli halutaan välttää mahdollisimman monta sudenkuoppaa etukäteen.

9.2 Tutkimuksen luotettavuus ja hyödynnettävyys

Varto toteaa, että laadullista tutkimusmenetelmää voidaan pitää luotettavana, mikäli tutkimuksen tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia eikä teorialuodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. (Varto 1992, 103-104.)

Muodostaessani yhtenäisiä luokkia aineistolähtöisen analyysimenetelmän avulla, pyrin olemaan mahdollisimman uskollinen haastateltavien kertomille tarinoille ja pyrin muokkaamaan niitä mahdollisimman vähän, kuitenkin selkiyttäen niitä hieman luettavampaan muotoon. En varsinaisesti pyrkinyt muodostamaan aineistosta tieteellisiä

teorioita, vaan halusin tuoda esiin virkamiesten omia kokemuksia. Haastattellessani ministeriöiden virkamiehiä halusin minimoida mahdolliset epäolennaiset ja satunnaiset tekijät valitsemalla haastattelutiloiksi rauhallisia kokoustiloja, joissa ei ollut ylimääräisiä taustaaäniä tai muita häiriöitä, jotka olisivat saattaneet vaikuttaa haastattelun tallennettavuuteen ja siten haastateltavien tarinoiden tallentumiseen ja niiden toistamiseen. Haastattelumateriaali oli hyvin kuunneltavissa, joten koen satunnaisten tekijöiden vaikuttaneen haastatteluihin hyvin vähän.

Vilka (2005) esittää, että laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tutkimuksen toteuttamista ja tutkimuksen luotettavuutta ei voi pitää toisistaan erillisinä tapahtumina. Hänen mukaansa ” - laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja hänen rehellisyytensä, koska arvioinnin kohteena on tutkijan tutkimuksessaan tekemät teot, valinnat ja ratkaisut.”

Haastatteluja purkaessani toistin ne alun perin juuri niin, kuin haastateltava oli asiat kertonut, äännähdyksineen ja puhekielisyksineen. Tallensin kaiken alkuperäisen materiaalin yhdessä pelkistämäni materiaalin kanssa, jotta jatkossakin voitaisiin arvioida, olenko säilyttänyt pelkistetyissä käsitteissä ja yhdistetyissä luokissa alkuperäisten lausuntojen idean. Koen onnistuneeni tässä hyvin, sillä pyrin poistamaan mahdollisimman vähän olennaisia mainintoja haastatteluista. Halusin myös pysyä ulkopuolisena, tarkkailevana tahona tehdessäni tutkimusta, jotta mahdolliset Valtti-työryhmän mielipiteet ja toiveet eivät vaikuttaisi arvostelukykyyni sekä tutkimuksessa esille nostamiini käsitteisiin.

9.3 Työn ja oppimisen arviointi

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen ollessani vielä työharjoittelussa sihteeriharjoittelijana kansainvälisten asioiden osastolla. Olin vasta opetellut ministeriön toimintakulttuuria noin kahden kuukauden ajan, ennen kuin sain opinnäytetyöni aiheen, ja sitten pääsinkin tutustumaan täysin eri yksikköä käsittelevään aiheeseen, josta en ollut koskaan kuullutkaan. Tutkimukseni lähtivät siis aivan nollatiedoista liikkeelle.

Olin innokas oppimaan, ja selvitin ensin perinpohjaisesti, mistä Valtissa ja työasemauudistuksessa oli kyse. Se vaati pitkällistä tutustumista ministeriön tiedonhallinnon käytänteisiin ja sekä eri kontakteihin yhteydenottoa, jotta sain muista ministeriöistä sopivia haastateltavia tutkimukseeni. Työn edetessä sain palautetta, että olen perehtynyt todella hyvin aiheeseen, ja sen kuulemma huomasi kirjoitustavastani.

Koin aiheen haastavaksi kirjoittaa ja tutkia, koska tietoa ei löytynyt kovinkaan paljon, tai se oli salattua tietoa sisäministeriön omilta intranet-sivuilta, jonne minulla ei ollut harjoittelujaksoni loputtua pääsyä. Tietoperusta toi työhön enemmän sisältöä ja näkökulmaa, ja tuntui, että sen avulla sain koottua aiheesta yhtenäisemmän kokonaisuuden.

Sisäministeriön Valtti-testausryhmälle teetetty lisätutkimus toi tutkimukselle lisäarvoa toimimalla vertailukohteena niille ministeriöille, joissa Valtti-työasema oli jo otettu käyttöön. Alun perin haastateltavaksi oli tarkoitus saada enemmän kuin kuusi virkamiestä. Ministeriöiden kesälomakausi kuitenkin alkoi hyvin nopeasti sen jälkeen, kun Valtti-työaseman käyttöönottoprosessi valikoitui tutkimusaiheekseni, niin katsoimme toimeksiantajan kanssa, että kuusi haastateltavaa on riittävä määrä haastatteluja opinnäytetyön laajuuteen ja käytettävissä olevaan aikaan nähden.

Kokemukset ovat kuitenkin hyvin yksilöllisiä, vaikka kyseiset virkamiehet kertoivatkin myös muiden kollegoidensa kokemuksista, mielipiteistä ja ongelmista, joista olivat kuulleet. Tästä syystä kokemuksia ei välttämättä voi yleistää koskemaan kaikkia ministeriöitä. Toisaalta haastattelut ovat antaneet arvokasta tietoa virkamiesten kokemuksista käyttöönottoprosesseista. Näiden kokemusten avulla sisäministeriön omassa prosessissa voidaan ehkä ottaa huomioon sellaisia yksityiskohtia, mitä ei olisi välttämättä osattu muuten ottaa huomioon.

Erityisen tärkeänä pidän oikeusministeriön virkamiehen haastattelussa esille tullutta seikkaa siitä, että myöhästymisestä huolimatta Valttiin oltiin tyytyväisiä, sillä suurimmat ongelmat työaseman kanssa oli vältetty tekemällä työ huolellisesti loppuun asti viivästyksestä huolimatta.

Minulla ei ollut varsinaista aikataulua työtä tehdessäni, olimme ympäripyöreästi puhuneet toimeksiantajani kanssa, että olisi toki hyvä saada työ valmiiksi ennen kun lopettaisin ministeriössä, mutta aineiston keräämisen osoittauduttua astetta haastavammaksi kuin olin ajatellut, työ venyi aina tammikuuhun asti.

Taitoni arvioida lähteiden luotettavuutta joutuivat todella koetukselle, mutta koen kuitenkin oppineeni paljon sekä itseohjautuvuutta, että opinnäytetyön tekemisestä prosessina.

Lopuksi haluan esittää kiitokset sisäministeriölle antoisasta harjoitteluajasta, mielenkiintoisesta opinnäytetyön aiheesta ja toimeksiantajan tarjoamasta tuesta. Haluan kiittää myös kouluani Haaga-Helmaa tuesta, jota sain ohjaavilta opettajilta.

Lähteet

Carlsson, M. & Järvinen, K. 2012. Mielekäs työ: Uuden ajan uraopas. Sanoma Pro. Helsinki

CMC Finland. 2018. Kriisinhallintakeskus. Luettavissa:

<https://www.cmcfinland.fi/kriisinhallintakeskus/>. Luettu: 3.7.2018.

Eskola, J & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere

Gerdt, B. & Eskelinen, S. 2018. Digiajan asiakaskokemus: oppia kansainvälisiltä huipuilta. AlmaTalent. Helsinki.

Hanhisalo, K. 2016. Mikä ihmeen digiloikka? Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/keski-pohjanmaan-yrittajat/a/blogit/kimmon-blogi/mika-ihmeen-digiloikka>. Luettu: 16.10.2018.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P., 1997. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Hämäläinen, V., Maula, H. & Suominen, K. 2016. Digiajan strategia. Alma. Helsinki.

Ilmarinen, V. & Koskela, K. 2015. Digitalisaatio: yritysjohdon käsikirja. Talentum. Helsinki.

Itä-Suomen yliopisto 2018. Benchmarking. Luettavissa: <https://www.uef.fi/benchmarking>. Luettu: 12.6.2018.

Järvenpää, E. 2006. Laadullinen tutkimus. SoberITjatko -opintoseminaari. Teknillinen korkeakoulu. Helsinki. Luettavissa:

<http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>. Luettu: 12.6.2018.

Jyväskylän yliopisto 2018. Luettavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/mo-nimenetelmaisyys>. Luettu: 18.12.2018

Kostiainen, J. 7.1.2016. Nokkela kaupunki – blogi. Internettalous tarvitsee, mutta hyödyntää kaupunkeja. Luettavissa: <https://nokkelakaupunki.fi/2016/01/07/internet-talous-tarvitsee-mutta-hyodyttaa-kaupunkeja/>. Luettu: 2.8.2018.

KvaliMOTV 2018a. Menetelmäopetus. Struktuoitu ja puolistruktuoitu haastattelu.

Luettavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html. Luettu: 6.8.2018.

KvaliMOTV 2018b. Menetelmäopetus. Teemoittelu. Luettavissa:
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html. Luettu: 7.8.2018.

Lahti Vesa-Matti, Selosmaa Jenni, 2013. Kaikki jakoon! Kohti uutta yhteisöllistä taloutta. Atena Kustannus. Jyväskylä. Luettavissa: <https://jakamistalous.fi/kirja/>. Luettu: 4.8.2018.

Laki valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä 1226/2013.

Lehtonen, 2018. Valtion Tieto- ja viestintäkeskus Valtori. Valtion perustietotekniikkaratkaisun (VALTTI) asiakastilaisuus. Luettavissa:
<https://docplayer.fi/23193120-Valtion-perustietotekniikkaratkaisun-valtti-asiakastilaisuus-tervetuloa.html>. Luettu: 17.7.2018.

Lukkala, A.21.6.2018. Eritysasiantuntija. Sisäministeriö. Sähköposti.

Maahanmuuttovirasto 2018. Maahanmuuttoviraston tehtävät ja maahanmuuttoasioiden tehtävänjako. Luettavissa: <https://migri.fi/maahanmuuttoasioiden-vastuunjako>. Luettu: 3.7.2018

Mönkkönen, K. & Roos, S. 2018. Ihmisiksi työssä: työyhteisötaidoilla yhteistä vaikuttavuutta. UNIPress. Tallinna.

Pelastusopisto 2018. Luettavissa: <https://www.pelastusopisto.fi/pelastusopisto/>. Luettu: 3.7.2018.

Rajavartiolaitos 2018. Luettavissa: <http://www.raja.fi>. Luettu: 9.8.2018.

Schaupp, M., Koli, A., Kurki, A-L. & Ala-Laurinaho A. 2013. Yhteinen muutos: Työhyvinvointia työtä kehittämällä. Helsinki: Työterveyslaitos.

Sisäministeriö 2018. Luettavissa: <http://intermin.fi/ministerio>. Luettu: 5.6.2018.

Sisäministeriö 2018. Tehtävät ja tavoitteet. Luettavissa:
<http://intermin.fi/ministerio/tehtavat-ja-tavoitteet>. Luettu: 5.6.2018.

Sisäministeriö 2018. Johto ja organisaatio. Luettavissa: <http://intermin.fi/ministerio/johto-ja-organisaatio>. Luettu: 6.6.2018.

Sisäministeriön intranet 2018. Uutiset. Sisäministeriön tulevaisuuskatsauksen visio on "Suomesta yhtä turvallinen kaikille." Luettu: 4.6.2018.

Suojelupoliisi 2018. <https://www.supo.fi/>. Luettu: 3.7.2018.

Talouselämä 24.3.2016. Vertaiskauppa haastaa perinteisen kaupan. Artikkel. Luettavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/vertaiskauppa-haastaa-perinteisen-kaupan/b420c386-9fef-3840-ab25-ca2dc8b0d520>. Luettu: 5.8.2018.

Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulun tutkimus- ja koulutuskeskus Synergos 2008. Ihmisten ja työhyvinvoinnin johtamisen tutkimus- ja kehittämissyhmä HYWIN. Muutosjohtamisen abc - Ajatuksia muutoksen johtamisesta ja ihmisten johtamisesta muutoksessa. Luomala, A. Luettavissa: <http://www.uta.fi/jkk/synergos/tyohyvinvointi/oppaat/muutoskirja.pdf>. Luettu: 2.12.2018.

Tekniikka ja taloutta 29.2.2016. Ryyänen, T. Internet of things selkokielellä. Artikkel. Luettavissa: <https://blogit.haaga-helia.fi/ryynanen/2016/02/29/mita-internet-of-things-voitarkoittaa-selkokielella/>. Luettu: 5.8.2018.

Tekniikka & Talous 2.12.2016. Raunio, Helena. Alustatalous vai jakamistalous? – käsitteet voivat muuttaa koko työmarkkinajärjestelmämme. Artikkel. Luettavissa: https://www.tekniikkatalous.fi/talous_uutiset/alustatalous-vai-jakamistalous-kasitteet-voivat-muuttaa-koko-tyomarkkinajarjestelmamme-6604179. Luettu: 4.8.2018.

Tieto 2018. Näkemyksiä ja visioita. Teollinen internet - mikä se on? Luettavissa: <https://www.tieto.fi/nakemyksia-ja-visioita/teollinen-internet-mika-se-on>. Luettu: 5.8.2018.

Tilastokeskus 2017. Digitalisaatio ja bkt – Miten digitalisaatio näkyy taloustilastoissa Luettavissa: https://www.stat.fi/static/media/uploads/tup/kantilinpito/digitalisaatio_bkt.pdf. Luettu: 2.8.2018.

Tilastokeskus 2018. Tietoa tilastoista. Käsitteet. Luettavissa: https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html. Luettu: 12.6.2018.

Tolvanen, Ville. 1.9.2017. Alustalous. Blogi. Luettavissa: <http://www.villetolvanen.com/2017/09/01/alustalous/>. Luettu: 4.8.2018.

Työ- ja elinkeinoministeriö 8.12. 2017. Jakamistalous luo uusia mahdollisuuksia, mutta haastaa viranomaiset ja säädösympäristön. Tiedote. Luettavissa: https://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/jakamistalous-luo-uusia-mahdollisuuksia-mutta-haastaa-viranomaiset-ja-saadossympariston. Luettu: 4.8.2018.

Työterveyslaitos 2018. Mielekkään organisaatiomuutoksen periaatteet. Luettavissa: <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/organisaatiomuutos/mielekkaan-organisaatiomuutoksen-periaatteet/>. Luettu: 2.12.2018

Valmiuslaki 29.12.2011/1552.

Valtiokonttori 2018. Digitalisaatio. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Virastoille_ja_laitoksille/Digitalisaatio. Luettu: 30.11.2018.

Valtiokonttori 2018b. Loppuraportti: Valmiina digikiriin. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Virastoille_ja_laitoksille/Digitalisaatio/Loppuraportti_Valmiina_digikiriin/Keskeiset_kehitysehdotukset/Tukea_muutokseen_yhteisista_palveluista. Luettu: 1.12.2018.

Valtioneuvosto 2017. Pilkahduksia tulevaisuuteen – digitalisaation ja robotisaation mahdollisuudet. Luettavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79260/Pilkahduksia_tulevaisuuteen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 1.12.2018.

Valtioneuvosto 2018. Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen. Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/digitalisaatio>. Luettu: 30.11.2018

Valtioneuvosto 2018. Tietoa valtioneuvostosta. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/tietoa>. Luettu: 6.6.2018.

Valtioneuvoston kanslia 2017. Julkishallinnon digitalisaatio – tuottavuus ja hyötyjen mittaaminen. Luettavissa: https://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/3_Julkishallinnon+digitalisaatio+%E2%80%93+tuottavuus+ja+hy%C3%B6tyjen+mittaaminen/49e6b987-6d37-44dd-a86e-cc548fc66760?version=1.0. Luettu: 1.12.2018

Valtioneuvoston asetus valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä 132/2014.

Valtioneuvoston kanslia. Säädosvalmistelu ja hankkeet. Valtioneuvoston perustietotekniikan uudistamishanke (VNPUU). Luettavissa: <https://vnk.fi/hanke?tunnus=VNK007:00/2017> Luettu: 2.7.2018.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin päätös SM:n päätelaitteiden uudistusprojektin asettamisesta N:o 734/2016. Annettu 16.10.2016.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori 2018. Päätelaitepalvelut. Luettavissa: <https://valtori.fi/paatelaitepalvelut>. Luettu: 17.7.2018.

Valtiovarainministeriö 2018a. Tieto- ja kyberturvallisuus. Luettavissa: <https://vm.fi/tieto-ja-kyberturvallisuus>. Luettu: 25.6.2018.

Valtiovarainministeriö 2018b. Vahti-toiminta. Luettavissa: <https://vm.fi/vahti>. Luettu: 25.6.2018.

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki. Kirjayhtymä.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Liitteet

Kyselytutkimuksen kysymykset:

1. Palvelut, joita käytin Valtissa
2. Palvelut joita olisin tarvinnut (listassa Tuve-työaseman palveluita, joita ei voi käyttää Valtissa)
3. Jos käytössäsi olisi pelkästään Valtti-työasema, voisitko hoitaa sillä kaikki työtehtävät?
4. Jos käytössäsi olisi pelkästään Tuve-työasema, voisitko hoitaa sillä kaikki työtehtävät?
5. Arvioi kahden työaseman käyttötarvettasi
6. Vapaa sana

Haastattelukysymykset:

1. Kertoisitko aluksi lyhyesti itsestäsi ja työtehtävistäsi?
2. Kuvailisitko lyhyesti käytössä olevat työasema- ja taustapalveluita ennen Valttia?
3. Miten kyseiset palvelut ovat mielestäsi tähän mennessä toimineet?
4. Miten Valtti-työasema mielestäsi sopii ministeriössä työskentelyyn?
5. Ketkä ovat tärkeimmät yhteistyökumppanit ja kuuluvatko he Valtti-ympäristöön?
6. Miten työntekosi on muuttunut Valtti-työaseman käyttöönoton myötä?
7. Miten muutoksesta tiedottamisessa ollaan mielestäsi onnistuttu?
8. Tulisiko mieleen vielä jotain muuta mitä haluaisit Valtista sanoa?